

[REDACTED]

Verzendlijst behorende bij brief nr. DIS/93/153/503 d.d. 11 februari 1993

Aan:

Exemplaar nr:

Voorzitter CVIN	1
Hoofd BVD t.a.v. dhr [REDACTED]	2
BuZa/DAV	3
BuZa/AMAD t.a.v. Drs [REDACTED]	4
Plv. Hoofd MID/KM	5
Plv. Hoofd MID/KL	6
Plv. Hoofd MID/KLu	7

Intern:

MID-Archief	8
MA-D/Administratie en tevens roulatie exemplaar voor: HMID HSI HMA HPEA Bureau MA Bureau PEA	9

[REDACTED]

CVIN-Bijdrage van de Militaire Inlichtingendienst d.d. 18 februari 1993

Volksrepubliek China: Raket proliferatie

De VR China heeft onlangs aangegeven de richtlijnen zoals opgesteld door het "missile technology control regime" (MTCR) te zullen volgen, zonder tot ratificatie van het verdrag over te gaan. Het is echter tot op heden onduidelijk hoe deze regels zullen worden uitgelegd. Tevens is ook niet bekend wat voor invloed de naleving van deze regels zal hebben op de thans nog levendige handel in "Surface-to-Surface Missiles (SSM's)", onderdelen daarvan, alsmede de bijbehorende technologie aan die landen waarmee de VR China reeds lang goede banden heeft.

Met betrekking tot de Chinese verkoop en export van SSM wapensystemen zijn drie factoren van belang:

- De samenwerking van de VR China met de importerende landen, in het kader van de verkoop van complete (sub)systemen, omvat de meest omvangrijke overdracht van raket technologie in de gehele wereld.
- De Chinese instelling om veelal, naast de systemen, uitgebreide technische en produktie assistentie te verlenen, waarbij de betreffende staten op de langere duur in staat worden gesteld de produktie van eigen SSM ontwikkelingen ter hand te kunnen nemen.
- De leverantie door de VR China van SSM systemen aan alle gegadigden. Met name landen die in conflicten zijn gewikkeld, alsmede de landen gelegen in zeer instabiele regio's, vormen de primaire Chinese markt.

[REDACTED]

VR China - Saoedi-Arabië

Saoedi-Arabië heeft als enig land in het Midden-Oosten SSM's vanuit de VR China ontvangen, en wel de CSS-2 met een bereik van 1400 km. Deze overeenkomst omvatte naast de levering van ca. 30 missiles, de bouw van de lanceergebieden en de technische opleiding van het Saoedische personeel.

VR China - Pakistan

Pakistan is sinds jaren gebruiker van verschillende Chinese wapensystemen, waardoor de samenwerking op het gebied van SSM's voor de hand lag. De samenwerking omvat assistentie in de ontwikkeling van de door Pakistan te produceren HATF-2 SSM (bereik ca. 300 km). Er is verder onderhandeld over de levering van de Chinese M-9 of M-11 raketten.

VR China - Zuidamerikaanse regio

Buiten Noord-Afrika en het Midden-Oosten hebben slechts weinig landen contacten onderhouden met de VR China op het gebied van SSM of de daaraan gerelateerde technologie. In het midden van de 80er jaren hebben contacten bestaan tussen de VR China en Brazilië en tussen de VR China en Argentinië. Deze contacten hebben echter niet tot enige vorm van innige militaire SSM samenwerking geleid. Argentinië wilde geen Chinese invloed in het eigen "Condor" project en Brazilië heeft zich beperkt tot een vorm van samenwerking op commercieel gebied.

Chinese beweegredenen voor de verkoop van SSM's

Drie redenen tonen de bereidheid van de Chinezen aan om, ondanks alle uitgeoefende druk, waarschijnlijk toch met de verkoop van SSM's en de daaraan gerelateerde technologieën door te gaan. Deze redenen zijn:

- [REDACTED]
- De verkoop van SSM's alsmede de daaraan verbonden technologie is een zeer goede verzekering voor het verkrijgen van de zeer noodzakelijke "harde" valuta. De grote teruggang van de door het Chinese leger te besteden gelden voor de aankoop van wapens heeft de industrie eveneens genoodzaakt tot het vinden van nieuwe afzetgebieden.
 - De verkoop van deze wapensystemen aan de genoemde landen kan ook als een politiek signaal worden gezien, namelijk het "socialistische" solidariteitsgevoel met het ontvangende land. Tevens wordt getracht via de levering van SSM systemen de bestaande Amerikaanse- en Russische invloeden op het gebied van de wapenverkoop terug te dringen. Dit mede gezien de thans aanwezige terughoudendheid voor wat betreft de levering van SSM systemen aan deze regio door zowel de VS als Rusland.
 - Het dienen van de eigen strategische belangen in een bepaald land of regio. Met de afname van de Russische invloed in met name het Midden-Oosten/Noord-Afrika tracht de VR China de eigen invloed in deze regio's te vergroten door ondermeer de verkoop van een verscheidenheid aan wapensystemen. Door de hierdoor ontstane afhankelijkheid van de ontvangende natie is het mogelijk druk uit te oefenen om de eigen strategische belangen te realiseren.

Conclusie

De huidige Chinese regering beschouwt de verkoop van SSMS alsmede de bijbehorende technologie niet als de introductie of uitbreiding van destabiliserende factoren in een regio, maar beziet het als een correctie van de vaak aanwezige militaire onbalans tussen naties, waardoor de mogelijkheid van een conflict zal afnemen. Tevens is het een van de weinige mogelijkheden de reeds gedane investeringen (deels) terug te verdienen. Mede hierdoor wordt betwijfeld of deze Chinese verkopen in de nabije toekomst zullen afnemen.

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Aan:
- Zie verzendlijst

Telefoon **[REDACTED]** - **[REDACTED]**
Telefax **[REDACTED]** - **[REDACTED]**

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer DIS/93/153/1948	Datum 09 juni 1993
-----------------	-------------------	--------------------------------------	------------------------------

Onderwerp:
CVIN-bijdrage

1. Als bijlage bied ik U aan de MID-bijdrage ten behoeve van de CVIN-vergadering van 17 juni 1993. De bijdrage bestaat uit een verslag van twee, door een MID-vertegenwoordiger bijgewoonde, bijeenkomsten in NAVO-kader met hoge defensie-functionarissen uit de Midden- en Oosteuropese landen. Tijdens deze vergaderingen, die een onderdeel zijn van de groeiende samenwerking tussen de NAVO en de genoemde landen, stond de relatie tussen de defensieplanning en de begrotingsproblematiek centraal.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Afdeling Inlichtingen

[REDACTED]
[REDACTED]
Kolónel KLu

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
[REDACTED]

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

[REDACTED]

[REDACTED]

Verzendlijst behorende bij brief nr. DIS/93/153/1948

d.d. 09 juni 1993

Aan:

Exemplaar nr.:

Voorzitter CVIN	1
Hoofd BVD t.a.v. dhr [REDACTED]	2
BuZa/DAV	3
BuZa/AMAD t.a.v. Drs [REDACTED]	4
Plv. Hoofd MID/KM	5
Plv. Hoofd MID/KL	6
Plv. Hoofd MID/KLu	7

Intern:

MID-Archief	8 ✓
MA-D/Administratie en tevens roulatie exemplaar voor: HMID HSI HMA HPEA Bureau MA Bureau PEA	9

- Onderwerp : 1. Bespreking NAVO-experts en Russische functionarissen over defensiebegroting Rusland (12 mei 1993)

2. [REDACTED]

SAMENVATTING

[REDACTED], vond een bijeenkomst met hoge Russische (militaire) functionarissen plaats met als hoofdthema de omvang van het Russische defensiebudget. Van Russische zijde werden enige, opmerkelijk te noemen, nieuwe cijfers over de omvang van de defensie-uitgaven bekend gesteld. Volgens de nieuwste Russische cijfers is er dit jaar geen sprake van een verdere, sterke verlaging van de totale defensie-uitgaven. In 1992 had nog een reductie plaatsgevonden met bijna 20% vergeleken met het Russische aandeel van de militaire uitgaven van de toenmalige Sovjet Unie in 1991. Ten opzichte van het totale Sovjet defensiebudget van dat jaar bedroeg de daling in 1992 zelfs bijna 40%.

De aanschaffingsuitgaven gaan dit jaar volgens de jongste cijfers met ruim 31% omhoog. In 1992 was, zo kon uit de Russische opgave worden afgeleid, nog sprake geweest van meer dan een halvering van deze uitgaven.

Naar de mening van de Russische functionarissen waren de defensiebezuinigingen de afgelopen jaren te fors uitgevallen. Volgens hen was het vrijwel onmogelijk om de defensie-uitgaven aanzienlijk terug te brengen en tegelijkertijd de krijgsmacht zowel te reduceren als te herstructureren, maar werd dit van politieke zijde wel geëist.

Onduidelijk bleef overigens op welke posten dit jaar wordt bezuinigd om de gemelde verhoging van de aanschaffingsuitgaven te financieren nu het defensiebudget als geheel vrijwel gelijk blijft. Zo blijven de reducties van de exploitatie- en onderzoeks/ontwikkelingsuitgaven (R & D) in 1993 volgens deze jongste cijfers beperkt tot 7,5% resp. 3%. Van Russische zijde werd verder nog eens gewezen op de zeer hoge kosten verbonden aan de terugtrekking van Russische troepen uit het buitenland en op het (daarmee samenhangende) huisvestingsprobleem. Maar liefst 240.000 militairen en hun families hadden, zo werd van Russische zijde aangegeven, geen woning tot hun beschikking maar leefden in onder meer tenten en treinwagons.

Tijdens de daarop volgende bijeenkomst [REDACTED]

[REDACTED] kwamen in de verschillende bijdragen van zowel NAVO-zijde als Midden- en Oosteuropese (M+OE) landen de grote problemen aan de orde, waarmee de defensieplanning in een tijd van economische crisis, defensiereducties en herstructureringen wordt geconfronteerd. Hoewel door verschillende M+OE-landen (m.n. Polen, Hongarije en Rusland) het grote politieke belang van openheid over en "transparantie" in de defensiebegrotingen werd benadrukt, bleek hantering van het bestaande NAVO-classificatiesysteem daar nog op grote praktische problemen te stuiten. Op het gebied van defensieplanning en budgettering ontbrak het in een aantal partner-landen nog aan de noodzakelijke kennis en ervaring. In dat kader werden de NAVO-landen opnieuw om praktische steun verzocht (bijvoorbeeld door het verzorgen van opleidingen van financiële specialisten).

VERSLAG

1. Bespreking Defensiebegroting Rusland

Op Russisch verzoek vond, [REDACTED]

[REDACTED], een afzonderlijke bespreking plaats met deskundigen afkomstig uit een beperkt aantal NAVO-landen (waaronder Nederland) en de Internationale Staf van de NAVO. Hoewel ook hier een groot aantal kwesties inzake begrotingsplanning op de agenda stond, werd de meeste tijd besteed aan een bespreking van de Russische militaire begroting. Soortgelijk overleg tussen NAVO- en Russische experts had eerder plaatsgevonden in juni en oktober 1991. Van de Russische delegatie maakten dit maal onder meer deel uit [REDACTED]

Van Russische zijde werd het grote belang benadrukt van maximale openheid over en "transparantie" in de militaire budgetten voor de democratische controle op het begrotingsproces. Aangegeven werd dat men op dat gebied punt gaarne van de Westerse ervaringen zou willen leren. Men verwachtte op korte termijn nadere gegevens over de defensie-uitgaven in het jaar 1992 te kunnen verstrekken met gebruikmaking van het binnen de VN geldende classificatiesysteem. Men wees er in dit verband echter op dat met de opbouw van een eigen, Russische krijgsmacht amper een jaar geleden was aangevangen. Zowel de defensieplanning als de financiering van deze krijgsmacht vonden (en vinden nog steeds) plaats onder zeer moeilijke, politieke en economische omstandigheden, zo werd gesteld. Door de Russische functionarissen werden enige, opmerkelijk te noemen, nieuwe cijfers bekend gesteld over de defensie-uitgaven in de periode 1991-1993. Volgens de nieuwste Russische gegevens is er dit jaar geen sprake van een verdere, sterke verlaging van de totale defensie-uitgaven. In 1992 had naar hun zeggen nog een reductie plaatsgevonden met bijna 20% vergeleken met het Russische aandeel van de militaire uitgaven van de toenmalige Sovjet Unie in 1991. Ten opzichte van het totale Sovjet defensiebudget van dat jaar had de daling bijna 40% bedragen. Naar de mening van [REDACTED] waren de defensiebezuinigingen de afgelopen jaren echter te fors uitgevallen. In een aantal gevallen had het zelfs moeite gekost de militaire pensioenen te betalen. De Russische generaal wees erop dat het in de praktijk vrijwel onmogelijk was om de defensie-uitgaven in overeenstemming met de eisen die door de politici werden gesteld, aanzienlijk terug te brengen. Immers, tegelijkertijd moest de krijgsmacht zowel in omvang fors worden gereduceerd als ingrijpend worden geherstructureerd, hetgeen aanzienlijke extra-uitgaven vergde. In dit verband werd van Russische zijde nog eens de aandacht gevestigd op de hoge kosten verbonden aan de terugtrekking van Russische troepen uit het buitenland en het daarmee samenhangende huisvestingsprobleem voor grote groepen Russische (beroeps)militairen. Hoewel de uitgaven voor dit doel de afgelopen twee jaar met ruim 70% waren verhoogd, hadden nog steeds 240.000 militairen en hun families niet de beschikking over een woning en leefden zij in onder meer tenten en treinwagens. Volgens kolonel-generaal [REDACTED] worden de aanschaffingsuitgaven dit jaar met ruim 31% verhoogd. In persberichten was eerder melding gemaakt van een stabilisering of een stijging van de uitgaven in deze categorie met 10%. Onduidelijk was of ook het Russische parlement had ingestemd met dit nieuwe, veel grotere aanschaffingsbudget. Door Vorobyev werd dit wel

gesuggereerd. In 1992 was nog sprake geweest van meer dan een halvering van de aanschaffingsuitgaven. Indien inderdaad de aanschaffingsuitgaven dit jaar met ruim 30% worden verhoogd, zal daartoe zeker druk op de politieke leiding zijn uitgeoefend door vertegenwoordigers van het militair-industriële complex. De Russische defensie-industrie was door de eerdere reducties in ernstige financiële moeilijkheden gekomen. Daardoor dreigden zich reeds op korte termijn bedrijfssluitingen op grote schaal alsmede massa-werkeloosheid voor te gaan doen. Overigens hadden zich volgens de Russische militairen ook problemen voorgedaan bij de toelevering van grondstoffen, halffabrikaten enz. vanuit andere voormalige Sovjet republieken. Men streefde ernaar de Russische afhankelijkheid van dergelijke leveranties te reduceren. Het aandeel van de militaire produktie in de totale produktie van de defensie-industrie bedroeg naar verluidt inmiddels nog zo'n 30%. Een paar jaar geleden was dit nog 50%. De nog steeds beoogde conversie van delen van de defensie-industrie naar civiele produktie zou volgens de Russische functionarissen in hoofdzaak uit de begroting worden gefinancierd. Daarnaast zouden ook de opbrengsten van de privatisering van bepaalde bedrijven/bedrijfsdelen, die zullen worden losgemaakt uit het militair-industriële complex, hiervoor worden aangewend. Daarbij werd overigens ook een Westerse betrokkenheid gewenst geacht. Van Russische zijde werd er nog eens voor gepleit, dat Westerse regeringen particuliere investeringen in te converteren Russische bedrijven gaan garanderen.

Tijdens de bespreking bleef onduidelijk op welke andere posten binnen het defensiebudget dit jaar wordt bezuinigd om de genoemde verhoging van de aanschaffingsuitgaven te financieren. De door [REDACTED] gemelde reducties van de exploitatiekosten en de uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling (R & D) blijven dit jaar immers beperkt tot 7,5% resp. 3% (1992: -8% resp. -16%). De tijd voor een nadere bespreking van deze nieuwe cijfers, die in het algemeen op aanzienlijk lagere reducties wijzen dan in het verleden genoemd zijn, ontbrak helaas. Van beide zijden werd overigens een voortzetting van (separate) besprekingen over de begrotingsproblematiek tussen NAVO-experts en Russische defensie-vertegenwoordigers op prijs gesteld. Daarover zullen naar verwachting nog nadere afspraken worden gemaakt.

Van de M+OE-landen namen vooral de vertegenwoordigers van Hongarije, Tsjechië, Polen en de Oekraïne actief aan de discussies deel. Van Hongaarse zijde werd nog eens onderstreept, dat de economische crisis van de afgelopen jaren had noodzaakt tot forse bezuinigingen op de defensie-uitgaven. Daardoor was in feite defensieplanning voor de langere termijn vrijwel onmogelijk geworden, zo werd gesteld. Op ad-hoc basis werd jaarlijks beslist over de allocatie van de beschikbare, schaarse hulpbronnen. Een analyse van de internationale politieke situatie en de daarmee

samenhangende veiligheidsrisico's voor Hongarije speelde bij deze besluitvorming geen wezenlijke rol.

Sinds 1989 was het Hongaarse defensiebudget met reëel 40% verlaagd. In 1992 was nog maar 2,3% van het Bruto Nationaal Produkt (BNP) aan defensie besteed (1989:2,8%). De personeelssterkte van de Hongaarse krijgsmacht was in die periode teruggelopen van ruim 155.000 man tot 100.000 man, met name onder invloed van een vermindering van de duur van de dienstplicht. Momenteel werd nog geen 10% van het defensiebudget besteed aan de ontwikkeling en aanschaf van nieuw materieel. Volgens de Hongaarse woordvoerder waren ook de komende drie jaar geen belangrijke nieuwe aanschaffingsprogramma's gepland, hoewel in een groot aantal sectoren vervanging van verouderd materieel noodzakelijk zou worden. Verder werd erop gewezen dat momenteel veel Hongaarse officieren de dienst om financiële redenen verlaten teneinde een betrekking in de particuliere sector te aanvaarden. Van Russische zijde werd hierop gereageerd met de mededeling, dat door forse salarisverhogingen de uitstroom van officieren in Rusland inmiddels vrijwel tot staan was gebracht. Om politieke en financiële redenen werd, zo bleek tijdens de discussies, noch in Hongarije noch in Tsjechië een overgang naar een vrijwilligersleger wenselijk of mogelijk geacht.

De Tsjechische en Slowaakse woordvoerders wezen op de zeer bijzondere situatie waarmee in hun landen de defensie-autoriteiten werden geconfronteerd. Pas in januari dit jaar was met de opbouw van eigen strijdkrachten en een eigen militaire begroting aangevangen. De overdracht van uitrusting van de Tsjechoslowaakse krijgsmacht tussen de twee landen was nog niet afgerond. Van uitgewerkte regelingen voor planning en budgettering of een gedetailleerde veiligheidspolitieke (risico-) analyse was niet of nauwelijks sprake. Ditzelfde gold overigens voor de Baltische landen. Noch in Tsjechië noch in Slowakije zou de komende jaren veel ruimte zijn voor nieuwe aanschaffingsprogramma's. In Tsjechië zal de (militaire) personeelssterkte van de krijgsmacht de komende twee jaar met 40% tot 65.000 man worden teruggebracht. De helft van het militaire personeel zal in 1995 uit dienstplichtigen bestaan.

De Oekraïense woordvoerder onderstreepte dat men in zijn land evenmin ervaring had met de opbouw van een eigen krijgsmacht. Deze opbouw zou (daarom) zeker drie jaar in beslag nemen. De noodzakelijke reductie van de strijdkrachten op Oekraïens grondgebied die men van de voormalige Sovjet Unie had overgenomen, werd omschreven als een complex proces. Van Oekraïense zijde werd nogmaals gewezen op de problematiek van de strategische kernwapens op Oekraïens grondgebied. Het Oekraïense parlement was inmiddels begonnen met de procedures voor de ratificatie van het START-I verdrag, zo werd verklaard. In verband met de hoge kosten die verbonden zouden zijn aan de vernietiging van de nucleaire systemen in het kader van dit verdrag, werd Westerse steun noodzakelijk genoemd. Volgens de Oekraïense woordvoerder was een stabilisering van de economische situatie essentieel om in de toekomst de budgettering op defensiegebied te vergemakkelijken en de problemen in de militaire industrie de baas te kunnen.

Door een medewerker van de Internationale Staf werd een korte toelichting gegeven op de principes die aan de risico-analyse en "force planning" binnen de NAVO ten grondslag liggen. Bij de Russische delegatie bleek enige twijfel te bestaan of deze beginselen wel voldoende aan de nieuwe internationale politieke verhoudingen waren aangepast.

Verschillende NASR-partners (met name Polen, Hongarije en Rusland) onderstreepten in hun interventies het politieke belang van openheid over en "transparantie" in de defensiebudgetten. Door een vertegenwoordiger van de Internationale Staf van de NAVO werd meegedeeld, dat inmiddels tussen de NAVO

en de VN overleg was gestart om te komen tot harmonisering van de systemen voor categorisering van de militaire uitgaven. In dit verband wees de Hongaarse woordvoerder nog op de "trial exchange of defence planning information" in CVSE-kader, waaraan ook door Hongarije was deelgenomen en waarbij Nederland -zoals bekend- een rol van betekenis heeft gespeeld. Volgens Hongarije had deze "trial exchange" aangetoond dat het daarbij gehanteerde VN-classificatiemodel niet de vereiste resultaten had opgeleverd. De Defence Planning Questionnaire van de NAVO werd daarentegen als de geschikte basis voor de ontwikkeling van een gemeenschappelijke "taal" op het gebied van de defensiebudgetten gezien. In de praktijk bleek hantering van het bestaande NAVO-classificatiesysteem echter in een aantal M+OE-landen nog op aanzienlijke praktische problemen te stuiten. In verschillende partner-landen ontbrak het aan de daarvoor noodzakelijke kennis en ervaring. In dat kader werd de NAVO opnieuw (onder meer door Slowakije en Polen) om steun verzocht, bijvoorbeeld door het verzorgen van opleidingen van financiële specialisten.

De bijeenkomsten

over de defensieplanning, begrotingsproblematiek en conversie zullen ook het komende jaar worden voortgezet. In dat kader zal eind september door het Economische Comité een vergadering worden gewijd aan een kosten-batenanalyse van wapenbeheersingsakkoorden.

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Aan:
- Zie verzendlijst

Telefoon [REDACTED] - [REDACTED]
Telefax [REDACTED] - [REDACTED]

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/93/153/2681	12 aug. 1993

Onderwerp:
CVIN-bijdrage

1. Als bijlage bied ik U aan de MID-bijdrage ten behoeve van de CVIN-vergadering van 19 augustus 1993. De bijdrage bestaat uit de samenvatting van een onlangs door de MID opgestelde analyse over de ontwikkelingen in en de vooruitzichten van het Gemeenebest van Onafhankelijke Staten (GOS). Met name is aandacht besteed aan de situatie in Rusland en de Russische defensieplannen.

2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Afdeling Inlichtingen

[REDACTED]

[REDACTED]

Kolonel KLu

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
[REDACTED] - [REDACTED]

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

[REDACTED]

[REDACTED]

Verzendlijst behorende bij brief nr. DIS/93/153/2681
augustus 1993

d.d. 12

Aan:

Exemplaar nr.:

Voorzitter CVIN	1
Hoofd BVD t.a.v. dhr [REDACTED]	2
BuZa/DAV	3
BuZa/AMAD t.a.v. Dr. [REDACTED]	4
Plv. Hoofd MID/KM	5
Plv. Hoofd MID/KL	6
Plv. Hoofd MID/KLu	7

Intern:

MID-Archief	8
MA-D/Administratie en tevens roulatie exemplaar voor: HMID HSI HMA HPEA Bureau MA Bureau PEA	9

[REDACTED]

SAMENVATTING

I. SITUATIE IN HET GEMENEBEST VAN ONAFHANKELIJKE STATEN

ALGEMEEN

1. Het Gemenebest van Onafhankelijke Staten (GOS) fungeert primair als overlegorgaan voor het afwickelen van de Sovjet nalatenschap. Samenwerking tussen de lidstaten vindt vrijwel uitsluitend nog plaats op ad-hoc basis en door middel van bilaterale of multilaterale overeenkomsten. Door grote verschillen in het economische beleid van de GOS-lidstaten ontbreken de grondslagen voor een economische integratie in GOS-verband. Daarentegen willen Rusland, de Oekraïne en Witrusland buiten het GOS om tot nauwere samenwerking komen.
2. Ook op militair gebied heeft het GOS geen werkzame structuren kunnen ontwikkelen. Samenwerking tussen de lidstaten vindt plaats op basis van bilaterale verdragen en regionale overeenkomsten. Op veiligheidspolitiek gebied hebben zeven lidstaten zich aangesloten bij de "Overeenkomst over Collectieve Veiligheid". Behalve Rusland zijn dit Kazachstan, Oezbekistan, Tadzjikistan, Kyrgyzstan, Armenië en Witrusland. Binnen deze groep bestaat echter nauwelijks een gemeenschappelijke perceptie van veiligheidsbelangen of een externe dreiging.
3. De verdeling van de voormalige Sovjet strijdkrachten heeft in een aantal gevallen geleid tot wrijvingen tussen Rusland en andere republieken. Soms kwam het tot gewelddadigheden, met name in Moldova en de Transkaukasus. Dergelijke incidenten zullen zich blijven voordoen zolang Russische troepen zich in crisisgebieden in het buitenland zullen bevinden.

REGIONALE CONFLICTEN BINNEN HET GOS

4. Binnen het GOS is nog steeds sprake van conflicten, met name in regio's aan de zuidgrens van Rusland en grensgebieden van de voormalige Sovjet Unie. De kans op een grootschalig militair conflict moet in dit verband echter gering worden geacht.
5. In de Transkaukasische regio duren gewelddadigheden voort. Zowel in Georgië als in Azerbajdzjan is de interne situatie uiterst instabiel. Het is zeer onwaarschijnlijk dat de Russische betrokkenheid in de militaire conflicten in Georgië zal leiden tot een omvangrijk conflict tussen Georgië en Rusland. Een beëindiging van de vijandelijkheden in Nagorno-Karabach, waarbij Azerbajdzjan en Armenië zijn betrokken, valt op afzienbare termijn niet te verwachten. Een terughoudende opstelling van Turkse en/of Iraanse zijde in dit conflict blijft ook in de toekomst waarschijnlijk, mede gezien een voor Rusland ten opzichte van Armenië formeel geldende bijstandsverplichting.
6. In alle Centraal-Aziatische republieken zal de economische situatie naar verwachting verder verslechteren en mede hierdoor zal de oppositie tegen de regerende elites waarschijnlijk toenemen. Een toenemende invloed van het (soenitisch) islamitisch-fundamentalisme kan in dit verband niet worden uitgesloten. Etnische conflicten, grensgeschillen en conflicten over watergebruik zullen echter de belangrijkste twistpunten blijven vormen. Naar verwachting zal ondanks de betrokkenheid van Russische militairen bij de vijandelijkheden in Tadzjikistan voorlopig geen sprake zijn van een terugkeer naar stabiele politieke verhoudingen in deze republiek.
7. Het gevaar van een escalatie van de conflicten tussen Rusland en de Oekraïne zal in de voorzienbare toekomst beperkt blijven. De basis van de Russisch-Oekraïense conflicten is vooral gelegen in de opstelling van groeperingen in Rusland die de onafhankelijkheid van de Oekraïne maar moeilijk kunnen accepteren. In beide hoofdsteden wordt echter op regeringsniveau de noodzaak onderkend om de onderhandelingen voort te zetten en een crisis in de verhoudingen tussen beide staten te voorkomen. Daarbij speelt een rol dat de Oekraïne door de economische crisis min of meer tot samenwerking gedwongen is. Het valt te verwachten dat de verschillende problemen langs politieke weg zullen worden beslecht.

II. RUSSISCHE FEDERATIE

ALGEMENE POLITIEKE SITUATIE EN DE TOEKOMST VAN DE RUSSISCHE FEDERATIE

8. In zijn machtsstrijd met het parlement heeft President [REDACTED] zich gedwongen gezien concessies te doen aan de conservatieve oppositie inzake zijn hervormingsbeleid. Dit heeft geleid tot een aantal beleidsaanpassingen waardoor eerder aangekondigde maatregelen werden teruggedraaid. Van stabiele politieke verhoudingen is geen sprake hetgeen, naar verwachting, op korte termijn niet zal veranderen.

9. Om de politieke impasse te doorbreken tracht president [REDACTED] een nieuwe grondwet ingevoerd te krijgen die zijn positie duurzaam moet versterken. Daartoe heeft [REDACTED] steun gezocht bij de republieken en regio's. De overdracht van bevoegdheden aan de republieken en regio's kan tot nieuwe machtsconflicten aanleiding geven. Een staatkundig desintegratieproces binnen de Russische Federatie wordt echter onwaarschijnlijk geacht. In sommige gebieden, die reeds nu naar onafhankelijkheid streven, zal ook in de toekomst naar afscheiding van Rusland worden gestreefd. De mogelijkheden om deze onafhankelijkheid daadwerkelijk te realiseren blijven echter zeer beperkt door de volledige economische afhankelijkheid van Rusland. Mocht het in de betrokken gebieden tot grote ordeverstoringen komen waardoor aldaar woonachtige Russen in gevaar komen, dan zal "Moskou" waarschijnlijk bereid zijn om gewapenderhand in te grijpen. Min of meer permanente legering van troepen in sommige gebieden is dan denkbaar. Naar verwachting zullen gevechten in dergelijke conflictgebieden in omvang en intensiteit het niveau van de vijandelijkheden in het voormalige Joegoslavië echter niet overtreffen. Van een inzet op grote schaal van technologisch hoogwaardige wapensystemen en/of grote gewapende formaties zal nergens sprake zijn.

ECONOMIE

10. De in 1992 doorgevoerde hervormings- en saneringsmaatregelen hebben in vrijwel alle sectoren van de economie tot een verdere teruggang van de produktie geleid. De industriële produktie en het BNP zijn vorig jaar met bijna 20% gedaald. In de eerste vier maanden van dit jaar heeft de neergang zich voortgezet. Het BNP is met 17% gedaald ten opzichte van een jaar geleden. De afgelopen maanden is echter van een zekere stabilisatie sprake. Ook de inflatie is enigszins gedaald (tot minder dan 20% per maand). Het is echter de vraag of deze stabilisatie van de produktie zal doorzetten.

11. De Russische leiding blijft bevreesd voor de gevolgen van een sterke stijging van de werkloosheid en een nieuwe scherpe daling van de produktie die onvermijdelijk zullen optreden als gevolg van de sanering van de staatsindustrie, de vermindering van het begrotingstekort en de beteugeling van de inflatie. De Russische regering staat nog steeds voor het dilemma dat de positieve, lange termijn-effecten moeten worden afgewogen tegen de hoge sociaal-economische kosten op korte termijn. Daarom blijven aanpassingen en vertragingen in het beleid om sociale redenen waarschijnlijk. Naar verwachting zal het hervormingsproces echter op hoofdlijnen worden voortgezet.

VEILIGHEIDSBELEID

12. Rusland heeft nog geen vastomlijnd en consistent veiligheidsbeleid kunnen ontwikkelen, mede omdat het ontbreekt aan definities van de eigen identiteit en belangen en door de machtsstrijd tussen president en parlement. Er is evenmin een coördinatie van binnenlands en buitenlands beleid. Er is sprake van compartimentering: verschillende instanties blijken elk een eigen beleid te voeren.

13. Desondanks is wel bekend dat de huidige leiding ervan uitgaat dat er geen dreiging van het westen uitgaat en dat er geen wezenlijke militaire tegenstelling meer bestaat. Zij streeft naar aansluiting bij het westen, maar met behoud van de status van grote mogendheid, zo niet supermacht.

14. In de visie van de Russische leiding is de dreiging nu vooral gelegen in regionale conflicten in de ex-USSR en in Rusland zelf. Het beleid is erop gericht om dergelijke conflicten in de kiem te smoren of te beheersen. Daarbij hebben niet-militaire middelen de voorkeur.

DE STRIJDKRACHTEN EN DE POLITIEK

15. De militairen zijn een belangrijke politieke factor in Rusland. De defensieleiding geeft stilzwijgende steun aan [REDACTED]. Er wordt aangenomen dat [REDACTED] voor deze (passieve) politieke steun 'betaalt' door de militairen de mogelijkheid te geven om het praktische defensiebeleid grotendeels zelf vast te stellen. De president geeft alleen algemeen-politieke en budgettaire randvoorwaarden aan.

16. De strijdkrachten zijn geen inherent conservatief element in de Russische samenleving. Op enkele belangrijke punten bestaan tegenstellingen tussen militairen en conservatieven, bijvoorbeeld bij de door conservatieven bepleite inzet van militairen voor ordehandhaving in eigen land. Van een gesloten front in militaire kring tegen economische hervormingen, bezuinigingen en afslanking van de militaire industrie is geen sprake.

SITUATIE IN DE STRIJDKRACHTEN

17. Rusland heeft 70-75% van de Sovjet strijdkrachten overgenomen, nominaal 2,8 miljoen man. Deze militaire organisatie bleek te groot in verhouding tot het economische en demografische draagvlak van Rusland, waardoor financiële knelpunten en personeelstekorten zijn ontstaan. In de hele krijgsmacht ontstonden er door de abrupte en vaak volkomen willekeurige verdeling nog tal van andere problemen, vooral bij de land- en luchtstrijdkrachten.

18. In het 3e kwartaal van '93 zijn de Russische strijdkrachten slechts voor 51% gevuld, een sterkte van minder dan 1,5 miljoen man. Later in '93 zal het tekort verder toenemen tot 60% of meer. De strijdkrachten zullen naar verwachting begin '94 maximaal 1,2 miljoen man omvatten. Bij het verdelen van dienstplichtigen wordt voorrang gegeven aan de strategische rakettroepen, de nucleaire onderzeebootvloot en de luchtlandingstroepen.

DEFENSIEBELEID: ACHTERGRONDEN

19. Er bestaat in Rusland een grote mate van eensgezindheid over de behoefte aan relatief kleine, modern uitgeruste, goed getrainde, snel inzetbare strijdkrachten, die vooral zullen kunnen functioneren als een effectief crisisbeheersingsinstrument voor kleinere conflicten. Door het parlement is bepaald dat de strijdkrachten op 1 januari 1995 maximaal een omvang van 1,5 miljoen functies mogen hebben.

20. Rusland heeft nog geen militaire doctrine. De opbouw van de strijdkrachten gebeurt op basis van het "Concept voor de opbouw van Russische strijdkrachten" van het Ministerie van Defensie. In Rusland komen vier tot zes "Groeperingen van Strijdkrachten". Voor iedere strategische richting/theater zal apart de troepenmacht worden vastgesteld. Primaire taak in vredetijd is het 'localiseren' van gewapende conflicten. In zogenaamde "strategische regio's" zoals West-Rusland, het Verre Oosten, de Noord-Kaukasus en het gebied van de Noordvloot, moeten de in vredetijd aanwezige troepen in staat zijn om een grotere agressie af te weren.

21. Tegenover de geplande reducties is een verbetering van de kwaliteit van de troepen voorzien. In de materieelsector zou volstaan kunnen worden met een kleiner aantal technologisch hoogwaardige systemen. Conceptueel wil de Russische defensieleiding de strijdkrachten opbouwen uit drie segmenten:

- "Dekkingstroepen", kleinere, maar direct inzetbare formaties nabij de staatsgrenzen.
- "Mobiele troepen", een eerste reserve met daarin twee onderdelen:
 - de "onmiddellijke-reactie-troepen" (vooral luchtlandingstroepen en luchtmachteenheden)
 - de "snelle-ontplooiings-troepen" (vooral "zware" en "lichte" landmachteenheden)
- "Reserve van het Opperbevel", die grotendeels mobilisabel zal zijn en zich verder van de grens zal bevinden.

Hoewel over de "mobiele troepen" nog veel onzekerheid bestaat heeft vorming hiervan hoge prioriteit. Zij moeten voor Rusland een werkzaam instrument vormen dat politiek optreden, m.n. in de ex-USSR, kracht bij kan zetten. Ook over de omvang van de "Reserve van het Opperbevel" wordt in het Ministerie van Defensie nog gediscussieerd.

DEFENSIEBELEID: KORTE TERMIJN (1993-1995)

22. In de lopende begroting ligt de prioriteit bij uitgaven voor personeel en naar verwachting zal dat ook voor de komende jaren gelden. De aanschaffingen zullen beperkt blijven en vooral gericht zijn op essentiële sectoren van de defensie-industrie. Tot 1995 moeten er 1.300.000 functies worden geschrapt. Dit zal vooral gebeuren door het terugbrengen van het aantal functies voor dienstplichtigen. Voorts zullen jaarlijks 40-50.000 officieren uitstromen. De planning is dat circa 600.000 functies voor officieren en hulpofficieren en 920.000 lagere functies overblijven. Het aandeel contractsoldaten op lagere functies wordt opgevoerd tot 275.000 (30%). Er blijven dan 645.000 functies voor dienstplichtigen over, wat beter zou aansluiten bij de demografische mogelijkheden van Rusland.

23. De terugtrekking naar Rusland van de troepen in het buitenland is ver voortgeschreden. Zij worden vooral gebruikt om in de Militaire Districten Noord-Kaukasus en Moskou nieuwe "Groeperingen van Strijdkrachten" op te bouwen.

DEFENSIEBELEID: LANGE TERMIJN (1996-2000)

24. Na 1995 moeten nog nader te bepalen ingrijpende hervormingen plaatsvinden. De defensieleiding heeft aangegeven dat het daarbij tot een verdere reductie van de strijdkrachten tot een omvang van 1 - 1,2 miljoen man kan komen. De professionalisering moet verder worden doorgezet door het aandeel contractsoldaten op lagere functies van 30% tot 50% in 1999 op te voeren. Het aandeel dienstplichtigen in de totale krijgsmacht zou dan dalen tot 30%.

De **landstrijdkrachten** zullen relatief kleiner worden. De omvang zou circa een half miljoen man worden (35%). Een deel zal overgaan op een nieuwe organisatievorm van legerkorpsen met brigades.

De **luchtmacht** zal in verhouding groter worden, van 12% van de strijdkrachten in '92 tot 17% in '99. Grotere aantallen oudere vliegtuigen zullen uit de sterkte worden genomen. In de toekomst wil men uitsluitend gebruik gaan maken van tweemotorige, "vierde generatie" vliegtuigen.

Over de toekomst van de Russische **troepen van de luchtverdediging** bestaat onduidelijkheid. Er was sprake van dit krijgsmachtdeel op te heffen. Aangenomen wordt dat de luchtverdediging zich zal blijven beperken tot de bescherming van belangrijke gebieden en objecten.

De Russische **marine** zal in relatieve omvang toenemen tot bijna 20% van de krijgsmacht. In absolute termen zal de omvang van de vloot afnemen met 30-40%.

STRATEGISCH-NUCLEAIRE BEWAPENING

25. Hoewel de strategisch-nucleaire wapens van de ex-USSR formeel onder "*operationeel bevel*" van het GOS staan kan in de praktijk Rusland de eigen kernwapens en die in Witrusland en Kazachstan inzetten. De Oekraïne wordt in staat geacht om de inzet vanaf haar grondgebied tegen te houden.

26. In het kader van het START-1 Verdrag zullen naar verwachting Witrusland en Kazachstan maar ook de Oekraïne al hun kernwapens opgeven en zal in het GOS alleen Rusland als kernwapenmogendheid overblijven. Het arsenaal van Rusland zal door START-2 worden teruggebracht tot 3000-3500 gevechtscoppen. Daarvan zal circa de helft zijn geplaatst op onderzeeboten met ballistische raketten met meervoudige gevechtscoppen ('MIRVed' SLBM's). Daarnaast zal het arsenaal ICBM's met ieder slechts één nucleaire gevechtscop alsmede intercontinentale bommenwerpers met kruisvluchtwapens (ALCM's) omvatten.

BEOORDELING VAN DE PLANNEN

27. Gunstig is de aanwezigheid van voldoende materieelbestanden, de beschikbaarheid van vakbekwaam personeel en een goed functionerende Generale Staf. De financiering zal evenwel de achilleshiel zijn. De mogelijkheden om meer geld aan defensie te besteden zullen voor iedere regering in Moskou zeer beperkt zijn. Op kortere termijn zijn vooral omvangrijke investeringen in infrastructuur nodig; na het jaar 2000 zullen zeer omvangrijke aanschaffingen noodzakelijk worden. Het is zeer wel denkbaar dat

[REDACTED]

besloten wordt om de omvang van de strijdkrachten verder terug te brengen, teneinde de financiële ruimte te scheppen voor de noodzakelijke investeringsuitgaven.

28. De diverse krijgsmachtdelen en de wapens daarbinnen hebben allen hun eigen specifieke belangen. De op consensus gerichte bestuurscultuur van het Ministerie van Defensie zal het moeilijk maken om gezamenlijk duidelijke prioriteiten te stellen die voor een effectieve planning noodzakelijk zijn. Dit geldt temeer daar zo'n lange termijnbeleid reeds nu van de krijgsmachtdelen offers vraagt, terwijl een positief resultaat onzeker is en pas over een aantal jaren kan worden verwacht. Het zal verder moeilijk zijn om een balans te vinden tussen het streven een zo goed mogelijke krijgsmacht op te bouwen en de wens om bij die opbouw de sociale belangen van de beroepsmilitairen niet te zeer aan te tasten.

29. Onder alle omstandigheden blijft een complicerende factor dat het Russische Ministerie van Defensie geen ervaring heeft met een dergelijke omvangrijke herstructurering, die bovendien moet plaatsvinden in een onzekere politieke en economische situatie. Het is de vraag of de Russische defensie-organisatie beter in staat zal zijn dan bijvoorbeeld de industrie of het overheidsapparaat om ingrijpende hervormingen met succes door te voeren. Er bestaat een aanzienlijke kans dat de hervorming van de strijdkrachten op een mislukking zal uitdraaien of halverwege zal blijven steken. Dit zou overigens niet betekenen dat het militaire vermogen van Rusland volledig zou desintegreren, maar wel veel kleiner zou uitvallen dan beoogd.

MILITAIR VERMOGEN

30. In grote delen van de krijgsmacht zal de inzetbaarheid in de periode tot 1995 laag tot zeer laag blijven. Het Ministerie van Defensie zal in deze periode primair ervoor zorgen dat de inzetbaarheid en gevechtskracht van de Strategische Rakettroepen, de vloot van kernonderzeeboten met kernraketten en de luchtlandingstroepen op peil worden gehouden. De eerste twee garanderen de status van militaire supermacht, de laatsten dienen als crisisbeheersingsinstrument. Het vermogen voor een grootschalig strategisch offensief tegen de NAVO is in dit tijdvak niet aanwezig.

31. De Russische strijdkrachten zullen later in dit decennium worden geherstructureerd voor rond-om defensie. Zij zullen waarschijnlijk het vermogen behouden voor een offensief in één strategische richting. Vergeleken met het militaire vermogen van de voormalige Sovjet Unie zal dit vermogen echter beperkt in diepte zijn. Ten opzichte van de directe buurlanden zal men een conventionele interventie-capaciteit behouden.

Rusland zal een militaire grootmacht blijven maar zal daarvoor naar verwachting in toenemende mate steunen op haar nucleaire arsenaal.

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Aan:

- Zie verzendlijst

Telefoon [REDACTED] - [REDACTED]
Telefax [REDACTED] - [REDACTED]

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		Dis/93/153/2965	14 september 1993

Onderwerp: CVIN-bijdrage

1. Als bijlage bied ik U aan de MID-bijdrage ten behoeve van de CVIN-vergadering van 16 september 1993. De bijdrage bestaat uit het MID-INTSUM september 1993. Dit intsum behandelt specifieke militaire onderwerpen die in de rapportageperiode naar voren zijn gekomen. De onderwerpen hebben betrekking op de gebieden van inlichtingenbelangstelling. Vanwege de regelmatige rapportages over Cambodja en (voormalige) Joegoslavië zijn deze interessegebieden buiten beschouwing gelaten.

2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Hoofd Afdeling Inlichtingen

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
Kolonel - KLu

Bijlagen
een

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
[REDACTED]

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

[REDACTED]

Verzendlijst behorende bij brief nr. DIS/93/153/2965 d.d. 14 september 1993

Aan:

Exemplaar nr:

Voorzitter CVIN	1
Hoofd BVD t.a.v. dhr [REDACTED]	2
BuZa/DAV	3
BuZa/AMDAD t.a.v. Dr. [REDACTED]	4
Plv. Hoofd MID/KM	5
Plv. Hoofd MID/KL	6
Plv. Hoofd MID/KLu	7

Intern:

MID-Archief	8
MA-D/Administratie en tevens roulatie exemplaar	9

voor: HMID
HAI
HMA
HPEA
Bureau MA
Bureau PEA

[REDACTED]

INHOUDSOPGAVE behorende bij MID INTSUM september 1993Bladzijde

INHOUDSOPGAVE		1
I	<u>Zeestrijdkrachten</u>	
A	(●) Aankomst tweede Kilo-onderzeeboot Iran (2)	1
B	(●) Repatriëring Russische troepen uit Cuba	1
C	(●) Voortgang onderzeebootproductie Russische Federatie	1-2
D	(●) Nieuwe Russische Zeehaven, steunpunt voor eenheden Baltische vloot	3
E	(●) Vliegkampschip Admiral Flota Sovetskogo Soyuza Kuznetsov	3-4
F	(●) Gereedheid Russische marine	4
II	<u>Landstrijdkrachten</u>	4
A	(●) Rusland - Mobiele Troepen	4-6
B	(●) De defensiestructuur van de Oekraïne	6-8
C	(●) Scud-lanceerinrichtingen voor Syrië	8
III	<u>Luchtstrijdkrachten</u>	8
A	(●) Oekraïne - Inzetbaarheid strategische zware bommenwerpers (zw bow's)	8-9
B	(●) Rusland - Tactische luchtstrijdkrachten (LSK) nieuwe eerste echelon	9-10
C	(●) Rusland - Middelzware bommenwerpers (mibows)	10-11
D	(●) China - Voortgang vliegtuig trainingsprogramma	11
E	(●) Rusland- Gevechtsgereedheid tactische luchtstrijdkrachten (LSK)	11-12
F	(●) Rusland - Relocaties helikopterregimenten	12
<u>BIJLAGEN</u>		
Bijlage A	Mobiele Troepen	13
Bijlage B	Rusland relocatie helikopterregimenten	14

(Permanent)

I. Zee strijdkrachten

A. Aankomst tweede Kilo-onderzeeboot Iran (2)

B. Repatriëring Russische troepen uit Cuba

C. Voortgang onderzeebootproductie Russische Federatie

[REDACTED]
(Permanent)

D. Nieuwe Russische zeehaven, steunpunt voor eenheden Baltische vloot

Op 29 mei j.l. is de eerste steen gelegd voor de nieuwe Russische zeehaven Ust-Liga gelegen in de Golf van Finland (ongeveer 110 km west van St.Petersburg). De haven zal rond de eeuwwisseling geheel gereed moeten zijn. Volgens de commandant van de marinebasis Leningrad zal door de marine assistentie worden verleend bij de bouw (waaronder ook een kerk voor het marinepersoneel) van deze commerciële zeehaven. Sinds het wegvallen van de havens in de Baltische staten heeft de Russische marine behoefte aan een vooruitgeschoven marinesteunpunt in de Finse Golf.

E. Vliegkampschip Admiral Flota Sovetskogo Soyuza Kuznetsov

(Permanent)

F. Gereedheid Russische marine

Het gebrek aan financiële middelen en diensgevolge problemen op het gebied van personeel en materieel heeft de operationele gereedheid van de Russische marine doen verminderen.

De Russische marine tracht haar operationele gereedheid te verhogen door o.m. het invoeren van een prioriteitenstelling in opwerkactiviteiten voor specifieke eenheden. Eenheden met een hoge prioriteit zijn eenheden die een strategische taak hebben, modern zijn uitgerust, voldoende, met adequaat personeel bemand zijn en weinig onderhoud vergen. Over het algemeen zullen deze eenheden de grote, moderne schepen (hoofdzakelijk onder de 15 jaar) en (nucleaire) onderzeeboten zijn. Het opleggen van met name oudere schepen en het verminderen van het aantal te bouwen schepen heeft niet voor het beoogde financiële voordeel gezorgd. Oorzaak hiervoor is de kwalitatief slechte constructie van de nieuwe eenheden, de complexe technologie aan boord van de eenheden, de problemen rondom de bouw van de eenheden (stakingen, niet voldoende adequaat scheepswerf personeel, slechte aanvoer onderdelen) en een teruggang v.w.b. scheepswerf faciliteiten. Prioriteiten stellen aan eenheden om de gereedheid te verhogen, kan op korte termijn uitkomst bieden. Op termijn zullen ook deze eenheden door het veelvuldig uitvoeren van (opwerk)operaties steeds meer onderhoud gaan vergen. Bovendien zullen de eenheden met een lagere prioriteit als gevolg van toenemende instandhoudingskosten beduidend moeilijker in de vaart te houden zijn.

II. Landstrijdkrachten

A. (●) RUSLAND - Mobiele Troepen.

Het toekomstige defensieve concept van de Russische strijdkrachten gaat qua taakstelling uit van een driedeling in 'dekkingstroepen', 'mobiele troepen' en 'reserve'.

Economische en demografische problemen dwingen de Russen tot het stellen van prioriteiten bij het verwezenlijken van dit concept.

(Permanent)

Behalve veel aandacht voor de Strategische Raket Troepen (SRT) en de met nucleaire wapens uitgeruste onderzeeboot-vloot, zal het formeren van de Mobiele Troepen voorrang krijgen bij de herstructurering van de strijdkrachten. Een en ander zou voor het einde van 1995 gestalte moeten krijgen. De achtergrond hiervoor zou kunnen zijn dat zowel de politieke als de militaire leiding doordrongen is van de noodzaak van Mobiele Troepen. Dit staat in direct verband met de vrij algemeen aanvaarde visie dat de meest concrete bedreigingen voor de Russische veiligheidsbelangen uitgaan van de gordel van instabiliteit aan de zuidgrenzen en verder in de Russische Federatie zelf gelegen zijn. De Mobiele Troepen moeten Moskou een werkzaam instrument geven om het diplomatieke optreden in gebieden als CENTRAAL-AZIE en de KAUKASUS militair kracht bij te zetten.

De Mobiele Troepen zullen gaan bestaan uit twee onderdelen. Allereerst de 'onmiddellijke reactie troepen', voornamelijk bestaand uit luchtlandingstroepen en, in mindere mate, gemechaniseerde infanterie, cavalerie en mariniers, ondersteund door onder andere helikopters en luchtmacht-eenheden. Als tweede element de 'snelle ontplooiingstroepen' met daarin voornamelijk gemechaniseerde infanterie, gevechtsondersteunende- en luchtmacht-eenheden.

Met betrekking tot subordinitie, omvang en lokatie bestaat nog onduidelijkheid.

a. Subordinatie

De mogelijkheid bestaat dat een separaat Commando Mobiele Troepen zal worden gecreëerd, dat rechtstreeks aan het Mindef kan zijn gesubordineerd en direkt zeggenschap heeft over de 'onmiddellijke reactie troepen'. De 'snelle ontplooiingstroepen' zouden mogelijkerwijs in vredetijd aan 'territoriale commando's' kunnen zijn gesubordineerd en, indien nodig, geheel of gedeeltelijk operationeel onder bevel van het Commando Mobiele Troepen gesteld kunnen worden.

b. Omvang.

Omtrent de omvang van de Mobiele Troepen bestaat de meeste verwarring. Schattingen lopen uiteen van 100.000 tot 250.000 man. Het door elkaar gebruiken van diverse benamingen en verwarring omtrent aantallen eenheden kunnen hier debet aan zijn. De allereerste geluiden met betrekking tot de omvang van de Mobiele Troepen gingen in de richting van 100.000 man. Medio 1992 ontstond in de Generale Staf een model met 40.000-50.000 man in de 'onmiddellijke reactie' component en 80.000-100.000 man in de 'snelle ontplooiings' component. Deze persoonsaantallen werden geassocieerd met een gering aantal eenheden, voornamelijk gevechtseenheden met nauwelijks gevechtsondersteunende en geen logistieke eenheden. Dit 'kleine model' (zie bijlage A) kende een redelijk korte reactietijd van

(Permanent)

1-3 dagen voor de 'onmiddellijke reactie troepen' en van 3-7 dagen voor de 'snelle ontplooiingstroepen'. Eind 1992 werd in de Russische militaire pers een model gepresenteerd dat een veel groter aantal gevechts- en gevechtsondersteunende eenheden omvatte. Dit 'grote model' (zie bijlage A) zou, indien voor 100% met personeel gevuld, ca. 250.000 man omvatten. Zelfs als alleen naar de manoeuvre capaciteit gekeken wordt, is er een 'onmiddellijke reactie' component van 80.000 man en een 'snelle ontplooiings' component van 90.000 man. Alleen indien bij het grote model van een personele vulling in vreedstijd van 60%-70% wordt uitgegaan, komen de personeelsaantallen van beide modellen enigszins overeen. Uitspraken van de Russische militaire autoriteiten met betrekking tot de paraatheidsgraad maken dit laatste, zeker voor wat betreft de 'onmiddellijke reactie' component, weinig acceptabel. Daarentegen bestaat de mogelijkheid dat in de loop der tijd het denken met betrekking tot de omvang van de Mobiele Troepen veranderd is. Daar waar de legerleiding zich gaandeweg meer gaat realiseren dat zelfs een totale krijgsmacht van 1.5 mln man waarschijnlijk nog niet eens haalbaar is, is het niet ondenkbaar dat een effectief Commando Mobiele Troepen aan belang wint en derhalve op papier reeds in omvang is toegenomen. Dit wordt nog eens onderstreept door ontwikkelingen bij de luchtlandingstroepen die in de richting van het grote model wijzen.

c. Lokatie.

Alhoewel initieel door de Russische autoriteiten is verklaard dat de lokatie van de 'Mobiele Troepen' voornamelijk in het centrum van het land (Volga Militaire District, Oeral Militaire District) gezocht moet worden, wijzen relokaties van met name Luchtlandings- en helikopter eenheden op een verspreide opstelling van de 'onmiddellijke reactie' component in de zone van de "dekkingstroepen" aan de grenzen van het land. Mogelijk wordt alleen de 'snelle ontplooiings' component centraal opgesteld.

Vooralsnog lijkt een beoordeling van de toekomstige Mobiele Troepen in de richting van het grote model te gaan, waarbij de 'onmiddellijke reactie' component, uitgaande van een reactietijd van 3 dagen, uit minimaal 75.000 man zal moeten bestaan. De 'snelle ontplooiings component zou met 10-15 dagen reactietijd uit ca. 100.000 man in vreedstijd moeten bestaan.

B. (●) De defensiestructuur van de OEKRAINE

Inleiding

De aanzet tot de oprichting van eigen strijdkrachten voor de OEKRAINE werd al voor het uiteenvallen van de SOVJET-UNIE gegeven, namelijk op 13 december 1991, toen het parlement van de OEKRAINE het "Concept voor defensie en de oprichting van Oekraïense

(Permanent)

strijdkrachten" aannam.

Hervorming van de strijdkrachten

De reorganisatie van de strijdkrachten zal nog 3 tot 5 jaar in beslag nemen.

Na voltooiing hiervan zullen er drie krijgsmachtdelen resteren, namelijk landstrijdkrachten, luchtstrijdkrachten en zeestrijdkrachten. De luchtverdedigingstroepen zullen worden opgenomen in de luchtmacht.

Daarnaast staan ter beschikking een nationale garde, grenstroepen en binnenlandse troepen. De laatste staan onder bevel van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Bevelvoeringsstructuur

De drie voormalige SOVJET militaire districten (MD), gelegen op het grondgebied van de OEKRAINE, de MDn KARPATEN (CPMD), KIEV (KIMD) en ODESSA (ODMD), zijn omgevormd tot twee Operationele Commando's (zie bijlage B).

KIMD is in 1992 opgeheven. Dit gebied werd recentelijk met het ODMD samengevoegd tot het z.g. Zuidelijke Operationele Commando. Tegelijkertijd werd het CPMD gereorganiseerd tot het z.g. Westelijke Operationele Commando.

De staf van het voormalige KIMD vormde de basis voor de oprichting van de Generale Staf van de strijdkrachten.

Personele sterkte

De sterkte van de SOVJET-troepen in de OEKRAINE bedroeg in december 1991 ruim 500.000 militairen. In mei 1993 verklaarde de plaatsvervangend Minister van Defensie, kolonel-generaal BIZHAN, dat het aantal functies in de krijgsmacht inmiddels met 130.000 was verminderd.

Met name door de lage opkomst van dienstplichtigen is de genoemde sterkte van ruim 500.000 man inmiddels aanzienlijk lager. In december 1992 notificeerde de OEKRAINE de CSE-verdragspartners de volgende sterkten:

landstrijdkrachten	217.267
grenstroepen	29.555
nationale garde	13.711

De nationale garde zal worden uitgebreid tot 30.000 man.

Waar begin 1992 voor de planning van de Oekraïense strijdkrachten nog werd uitgegaan van een sterkte van 450.000, als omvang van de gereorganiseerde krijgsmacht na 1998, werd dit getal later bijgesteld tot 200.000 - 230.000 man. Blijkens de Oekraïense CSE-notificatie wijkt de huidige daadwerkelijke sterkte al niet veel meer af van de voor 1998 geplande.

Omvang van de landstrijdkrachten

Vanwege de aanzienlijke omvang van de SOVJET troepenmacht in dat land, heeft de OEKRAINE een surplus aan materieel geërfd van de SOVJETUNIE. Als gevolg hiervan kan een goed uitgeruste krijgsmacht

(Permanent)

worden gerealiseerd.

Bij het uiteenvallen van de SOVJET-UNIE waren onder meer de volgende eenheden gestationeerd op het grondgebied van de OEKRAINE: 3 legers, 2 tanklegers en 1 legerkorps met in totaal 20 gemechaniseerde- en tankdivisies, 1 luchtlandingsdivisie, 1 kustverdedigingsdivisie en 3 artillerie divisies.

Na de herstructurering van de landstrijdkrachten zullen de landstrijdkrachten waarschijnlijk als volgt zijn samengesteld: 5 legerkorpsen met in totaal 7-9 divisies, 6-9 gemechaniseerde brigades en 6-7 artilleriebrigades.

Beoordeling/verwachting

De regering van de OEKRAINE beschouwt eigen strijdkrachten als een wezenlijk onderdeel van 's lands onafhankelijkheid.

De obstakels bij de oprichting van de eigen krijgsmacht zijn met name te vinden op het gebied van de loyaliteit van de vele etnische Russen in het officiers corps (ca. 75%). Om die reden is er een proces in werking gezet, om de etnische samenstelling van het officierscorps in overeenstemming te brengen met die van de bevolking van de OEKRAINE. Daarnaast is door het gebrek aan eigen militaire produktiefaciliteiten de instandhouding van het materieel problematisch, men is daarvoor grotendeels afhankelijk van de Russische Federatie.

Gezien de toestand van de economie, die er nog slechter voorstaat dan die van RUSLAND, is het zeer waarschijnlijk dat de verdere opbouw van de Oekraïns strijdkrachten wordt ingeperkt door een tekort aan financiële middelen. Het is dan ook niet onwaarschijnlijk, dat de sterkte van de gereorganiseerde strijdkrachten uiteindelijk minder dan 200.000 man zal bedragen.

C. (●) Scud-lanceerinrichtingen voor Syrië

III. Luchtstrijdkrachten (LSK)

A. (●) Oekraïne - Inzetbaarheid strategische zware bommenwerpers (zw bow's)

(Permanent)

B. (●) Rusland - Tactische luchtmacht (LSK) nieuwe
eerste echelon

(Permanent)

C. (●) Rusland - Middelzware bommenwerpers (mibows)

[REDACTED]
(Permanent)

D. (●) China - Voortgang vliegtuig trainingsprogramma

E. (●) Rusland - Gevechtsgereedheid taktische luchtstrijdkrachten (LSK)

Sinds het uiteenvallen van de Sovjet Unie worden de Russische taktische LSK geconfronteerd met vele problemen. Een aantal hiervan heeft geleid tot een belangrijke vermindering van de gevechtsgereedheid van deze LSK. Het verhogen van de gevechtsgereedheid tot een acceptabel niveau zal tenminste nog twee jaren duren.

Tot de problemen waarmee de Russische taktische LSK worden geconfronteerd behoren onder meer:

- a. Tekorten aan brandstof.
- b. Tekorten aan reserve onderdelen.
- c. Het verlies van trainingsgebieden in de voormalige WP-landen en opvolgersstaten van de Sovjet-Unie.
- d. De "overbevolking" van vliegvelden bij Russische LSK, eveneens als gevolg van terugtrekkingen. Deze vliegvelden zijn vaak niet berekend op de nieuwe bezetting, zowel wat betreft de aantallen als de typen vliegtuigen.

(Permanent)

- e. Een scherpe daling van het aantal vliegers per vlieger per jaar (van 120 in 1991 tot 40 vliegers per jaar in 1992) Een verdere daling wordt voor 1993 verwacht.
- f. Een scherpe stijging van de vlieger / vliegtuig ratio van 2,5 tot 3 vliegers per vliegtuig (3:1).
- g. Sociale problemen als onzekerheid over de toekomst, tekorten aan adequate woningen, afnemende maatschappelijke status en verloren privileges.

Het gebrek aan oefeningen, de sterk gereduceerde training gedurende de laatste 18 maanden en de hierboven beschreven problemen betekenen dat de gevechtsgereedheid van de Russische tactische LSK op dit moment tot een historisch dieptepunt is gedaald. Naar verwachting zal het nog tenminste 2 à 3 jaren duren voordat de gereedheid van deze LSK op een voor de Russen acceptabel niveau is teruggebracht.

F. (●) Rusland - Relocaties helicopterregimenten

[REDACTED]
(Permanent)

(●) BIJLAGE A: MOBIELE TROEPENKLEIN MODEL'Onmiddellijke Reactie Troepen

2-3 lldiv
 3-4 llbrig
 2-3 mechbrig
 1 heli/CAS reg
 40-50.000 man

personeel:
 reactietijd: 1-3 dagen

Snelle Ontplooings Troepen

1-2 lk
 2-3 mech/tk div
 1-2 lldiv
 1-2 llbrig
 1 artbrig
 1-2 heli/CAS reg
 1-2 luverdbrigs
 1 jabodiv
 80-100.000 man

personeel:
 reactietijd: 3-7 dagen

'GROOT MODEL'Onmiddellijke Reactie Troepen

5 lldivs
 8 llbrigs
 6 mechbrigs
 14 heli/CAS reg
 11 jabo reg
 4 VTA reg
 6 marinfbat
 2 llstormbat
 2 vbdehdn
 1 spetsnaz brig
 3 luverd brigs

personeel:
 (met een reactietijd van 3 dagen:)

100.000 man
 75.000 man

Snelle Ontplooings Troepen

3 lk
 2 mech/tk div
 5 artbrig
 3 heli/CAS reg
 3 jabo div
 3 EOv bat
 10 vbdbrig
 6 tbat
 1 llr

personeel:
 (met een reactietijd van 10-15 dagen:) 150.000 man
 100.000 man

(Permanent)

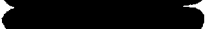
RUSLAND (ATTU)

(Permanent)

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon -
Telefax -

Aan:

- Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		Dis/93/153/3464	15 november 1993

Onderwerp: CVIN-bijdrage

1. Als bijlage bied ik U aan de MID-bijdrage ten behoeve van de CVIN-vergadering van 18 november 1993. De bijdrage bestaat uit het verslag van een bezoek van een delegatie van de MID aan Moskou en St. Petersburg (23-31 oktober 1993). In het kader van dit bezoek zijn met vertegenwoordigers van onder meer het Russische Ministerie van Defensie en de Generale Staf besprekingen gevoerd over de Russische defensieplannen, de nieuwe militaire doctrine en het CSE-Verdrag. In dit verslag zijn de belangrijkste uitkomsten van deze besprekingen weergegeven.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze,
Hoofd Afdeling Inlichtingen

Kolonel - KLu

Bijlagen
een

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

Verzendlijst behorende bij brief nr. DIS/93/153/3464 d.d. 15 november 1993

Aan:

Exemplaar nr:

Voorzitter CVIN	1
Hoofd BVD t.a.v. dhr [REDACTED]	2
BuZa/DAV	3
BuZa/AMDAD t.a.v. Dr. [REDACTED]	4
Plv. Hoofd MID/KM	5
Plv. Hoofd MID/KL	6
Plv. Hoofd MID/KLu	7

Intern:

MID-Archief	8
MA-D/Administratie en tevens roulatie exemplaar	9

voor: HMID
HAI
HMA
HPEA
Bureau MA
Bureau PEA

MILITAIRE INLICHTINGEDIENST

BEZOEK MID AAN RUSLAND

VOORWOORD

Van 23-31 oktober 1993 heeft een delegatie van de MID¹ een bezoek gebracht aan Moskou en St. Petersburg. Doel was inzicht te krijgen in met name de huidige stand van de Russische defensieplannen en de besluitvorming rond de nieuwe Russische militaire doctrine. Beoogd werd deze gegevens vervolgens te integreren in de door de MID begin 1994 te leveren bijdrage aan de onder auspiciën van IMS NAVO op te stellen analyse van de veiligheidsrisico's in de voormalige Sovjet Unie.

Door de MID-delegatie werd een conferentie bijgewoond over de rol van Rusland bij de handhaving van de stabiliteit en veiligheid in de voormalige Sovjet Unie, die was georganiseerd door het Centrum voor Politieke en Internationale Studies. Dit is een non-gouvernementele instelling die een belangrijke rol speelt bij het organiseren van niet-officiële contacten tussen Westerse politici en functionarissen enerzijds en Russische autoriteiten en wetenschappers anderzijds. Aan deze conferentie werd tevens deelgenomen door een drietal leden van de Noord-Atlantische Assemblée, medewerkers van SHAPE, en de Militaire Vertegenwoordiger van het Verenigd Koninkrijk bij de NAVO, luitenant-generaal [REDACTED]

Daarnaast heeft de MID-delegatie dankzij bemiddeling van het bureau Defat Moskou besprekingen kunnen voeren met vertegenwoordigers van het Russische Ministerie van Defensie en de Generale Staf (GS) over de Russische defensieplannen op langere termijn, militaire doctrine en wapenbeheersingsvraagstukken. In het kader daarvan was aan de Russische militaire gesprekspartners vooraf een aantal vragen en stellingen toegezonden.

Deze besprekingen met de Russische defensie-vertegenwoordigers vonden plaats in een open sfeer. Men bleek alleszins bereid (uitvoerig) op de door de MID aangevoerde thema's in te gaan. Op sommige punten bleek de besluitvorming binnen het Russische Ministerie van Defensie overigens nog niet zover te zijn gevorderd, dat reeds concrete uitspraken over de militaire beleidsintenties konden worden gedaan.

¹ De delegatie van de MID bestond uit Kol. [REDACTED]

SAMENVATTING

In de Russische visie had de Russische Federatie (RF) binnen het GOS op -wat werd genoemd- "objectieve gronden" de leidende rol. Alleen Rusland moest in staat worden geacht in samenwerking met de buurlanden de stabiliteit op het grondgebied van de voormalige Sovjet Unie te herstellen en (etnische) conflicten aldaar tot een oplossing te brengen. Dit werd ook een Westers politiek belang genoemd. De betrokken staten zelf waren volgens de Russen inmiddels ook tot het inzicht gekomen dat Rusland aan het GOS leiding moest geven.

Opvallend was dat men de toekomst van de RF zelf met enig optimisme tegemoet zag : Het hoogtepunt van de bedreiging van de integriteit van Rusland was in de Russische visie reeds gepasseerd. Daaraan had naar hun mening de nieuwe tendens tot nauwere samenwerking en reïntegratie met de RF in GOS-kader ook bijgedragen. Separatistische bewegingen in Rusland werden (nog) slechts van ondergeschikte betekenis geacht.

In de ontwerp militaire doctrine wordt een grootschalig conventioneel of nucleair conflict niet uitgesloten, maar dit *risico* wordt "minimaal" genoemd. Nadrukkelijk is gesteld dat het Westen als een partner wordt gezien. Als grootste ("maximaal") *risico* worden kleinschalige conflicten in de directe nabijheid van Rusland gezien. Voorts wordt in het ontwerp gesproken van het bestaan van een *binnenlands veiligheidsrisico*, dat als "laag" werd omschreven.

Tegenover het risico van het grootschalige conflict (zowel conventioneel als nucleair) stelt de ontwerpdoctrine strategisch-nucleaire strijdkrachten toereikend voor de uitvoering van een afschrikking-strategie. Een agressor zou onder alle omstandigheden moeten kunnen rekenen op een "counter strike". **Rusland zal volgens het ontwerp op het gebied van de conventionele bewapening niet meer streven naar pariteit met het Westen.** In de ontmoeting op de Generale Staf werd desgevraagd aangegeven, dat het onder de huidige omstandigheden logisch en geloofwaardiger is wanneer Rusland de mogelijkheid open laat om onder bepaalde omstandigheden als eerste kernwapens in te zetten. Door de vertegenwoordiging van de Generale Staf werd dan ook gesteld, dat de rol van de kernwapens in de nieuwe doctrine "anders verwoord zal zijn dan in het Sovjet verleden".

Ten aanzien van de binnenlandse rol van de strijdkrachten werd in de ontwerpdoctrine gesteld, dat de strijdkrachten bereidheid tot "wettig optreden" ter bescherming van de territoriale integriteit en de maatschappelijke orde moeten demonstreren. Tijdens de besprekingen op de Generale Staf bleek evenwel, dat het Ministerie van Defensie zich blijft verzetten tegen een directe betrokkenheid van de strijdkrachten bij binnenlands politieke conflicten, zoals onlangs bij het conflict tussen [REDACTED] en het parlement het geval was.

Het is onbekend hoeveel krijgsmachtdelen Rusland uiteindelijk zal kennen en wat hun taken en omvang zullen zijn. Definitieve besluitvorming hierover heeft nog niet plaatsgevonden. Op de vraag hoe groot de toekomstige Russische strijdkrachten in oorlogstijd zullen worden werd geen antwoord gegeven, onder verwijzing naar de onduidelijke algemene situatie in Rusland. Als (maximale) vredessterkte werd het reeds bekende cijfer van 1,5 miljoen man genoemd. De overgang naar een volledig beroepsleger was vooralsnog op economische gronden niet haalbaar.

De defensieplanning was volgens de GS niet tegen het Westen gericht. Indien men de werkelijke krachtsverhoudingen in ogenschouw neemt, zal dat evident zijn, zo werd gesteld. De strijdkrachten worden opgebouwd voor afweer van externe agressie. Met klem werd er door de vertegenwoordigers van de GS op gewezen dat Rusland een grote mogelijkheid blijft en niet op economische grond als een ontwikkelingsland kan worden bestempeld.

De defensieplanning wordt volgens vertegenwoordigers van het Russische Ministerie van Defensie ernstig bemoeilijkt door de onzekerheid over de verdere ontwikkeling van de economie en het defensiebudget. Momenteel worden begrotingsmiddelen op maand- en kwartaalbasis aan defensie toegewezen. Bij de besluitvorming over militaire doctrine en de opbouw van de Russische krijgsmacht zullen de economische mogelijkheden van het land nadrukkelijk worden meegewogen, zo werd aangegeven.

Volgens Russische militaire woordvoerders vormde de naleving van de (wapendestructie-) verplichtingen die voortvloeien uit wapenbeheersingsverdragen (Start, CSE, CW-verdrag) een zware financiële belasting voor de defensiesector. Uitdrukkelijk werd gesteld, dat in de defensiebegroting en planning tot dusverre volstrekt onvoldoende middelen waren uitgetrokken om aan alle in genoemde verdragen vastgelegde destructie-verplichtingen te voldoen. Bij ongewijzigd beleid zou met de daartoe toegewezen middelen in de komende tien jaar nauwelijks 2% van de vereiste uitgaven kunnen worden gedekt.

De beperkingen die het CSE-Verdrag aan Rusland oplegt om materieel op de flanken te stationeren, werden echter veelvuldig en uitvoerig bekritiseerd als anachronistisch en onredelijk. De GS stelde dat het **recht** is van Rusland (en de Oekraïne) om net als alle andere landen in Europa haar strijdkrachten naar eigen inzicht te verdelen. Er werd gesteld dat Rusland na het wegnemen van het flankplafond het aantal tanks in Militair District Leningrad zou willen terugbrengen van 2000 in begin 1993 tot 536 in januari 1995. Tevens werden aanzienlijke, eenzijdige reducties in de Baltische Vloot in het vooruitzicht gesteld. Ook voor Kaliningrad oblast (het deel van Rusland ingeklemd tussen Polen en Litouwen) werden substantiële reducties aangekondigd indien de mogelijkheid zou worden geopend om de daar gelegerde troepen naar Militair District Noord-Kaukasus over te brengen.

Vertegenwoordigers van Buitenlandse Zaken en Defensie beschuldigden de NAVO ervan de (bijna uitsluitend) door Russische eenheden uitgevoerde vredesoperaties in Moldova, Noord-Kaukasus/Georgië en Tadzjikistan verkeerd te beoordelen. Aan de Russische Federatie zouden in dat kader ten onrechte "imperialistische" doelstellingen worden toegeschreven. Met enige bitterheid werd vastgesteld, dat de VN noch het Westen deze vredesoperaties financieel wensten te ondersteunen.

RUSLAND EN HET GEMENEBEST VAN ONAFHANKELIJKE STATEN (GOS)

Volgens één van de Russische sprekers tijdens de conferentie over de rol van Rusland bij de handhaving van de stabiliteit en veiligheid in de voormalige Sovjet Unie, was het Sovjet grondgebied na de desintegratie van de USSR het belangrijkste conflictgebied in de wereld geworden. In een groot aantal opvolger-staten hadden zich door het wegvallen van het centrale repressieve apparaat (etnische) tegenstellingen en conflicten kunnen manifesteren, die een gevaar voor de internationale veiligheid en stabiliteit werden genoemd te meer daar de verhoudingen tussen de nieuwe staten binnen het GOS nog geen vaste vorm hadden gekregen.

In de Russische visie had de Russische Federatie (RF) binnen het GOS op -wat werd genoemd- "objectieve gronden" de leidende rol. Alleen Rusland moest in staat worden geacht in samenwerking met de buurlanden de stabiliteit op het grondgebied van de voormalige Sovjet Unie te herstellen en (etnische) conflicten aldaar tot een oplossing te brengen. Dit werd ook een Westers politiek belang genoemd. Van Russische militaire zijde werd gesuggereerd dat sommige functionarissen binnen de NAVO juist voorstander waren van een voortduren van de instabiliteit in Rusland en de overige GOS-staten omdat dat het voortbestaan van de NAVO zeker zou stellen. Om die reden zouden genoemde NAVO-kringen zich ook verzetten tegen de leidende rol van Rusland in het GOS. In de Russische visie waren de betrokken staten zelf, te weten Moldova, Georgië, Azerbaydzhan en Tadzjikistan, inmiddels tot het inzicht gekomen dat Rusland aan het GOS leiding moest geven. Georgië had op grond daarvan zelfs besloten alsnog toe te treden tot het GOS. Een medewerker van de Georgische Ambassade in Moskou deed in dit verband een opvallende uitspraak. Rusland had naar zijn mening met grootschalige steun aan de opstandelingen in de Georgische provincie Abchazië de normen in het diplomatieke verkeer tussen onafhankelijke staten geschonden. Toch zou naar zijn verwachting als uitvloeisel van -wat werd omschreven als- de "nieuwe realiteit" (oftewel de afhankelijkheid van de Georgische president ██████████ van Russische steun) het tijdstip waarop de terugtrekking van de Russische troepen uit Georgië moet zijn afgerond, worden "herzien" (vertraagd).

Volgens vertegenwoordigers van het Russische Ministerie van Buitenlandse Zaken maakte Moskou zich sterk voor een maximale (politieke en economische) integratie in GOS-verband. De kansen op realisering van deze doelstelling waren in de Russische visie aanzienlijk toegenomen. De Russische sprekers gaven in dit opzicht blijk van een opmerkelijk optimisme: Er was naar hun mening recentelijk sprake van een tendens tot reïntegratie van de staten op het voormalige Sovjet grondgebied (met uitzondering van de drie Baltische landen).

Russische (militaire) vertegenwoordigers achtten het tijdstip voor de vorming van gemeenschappelijke, collectieve strijdkrachten in GOS-kader echter nog niet rijp. Het was in hun visie zelfs de vraag of deze vanuit militair oogpunt uiteindelijk noodzakelijk zouden zijn. In de meeste GOS-staten was bovendien pas kort geleden met de vorming van nationale strijdkrachten begonnen, zodat voorlopig van gemeenschappelijke strijdkrachten geen sprake kon zijn. Zeker voor de militair zwakke Centraal-Aziatische staten werd nauwe militaire samenwerking met Rusland echter een essentieel veiligheidspolitiek belang genoemd. Het Collectieve VeiligheidsVerdrag, waaraan in eerste instantie naast Rusland en Armenië vier van de vijf Centraal-Aziatische staten deelnamen, bood volgens de Russen een goed kader voor zowel de oplossing van regionale conflicten als de beoogde militaire samenwerking.

DE POLITIEKE VERHOUDINGEN IN DE RF

De verhouding binnen de RF tussen de federale regering en de lokale/regionale overheden was volgens de Russische sprekers nog steeds niet goed vastgelegd. De nieuwe grondwet zou in de Russische visie ruimte moeten bieden voor een machtsevenwicht tussen centrum en regio's en voor

een zekere decentralisatie ten gunste van de "lagere" overheden in een daadwerkelijk federatief staatsverband. De beëindiging van de patstelling tussen parlement en president [REDACTED] had daarvoor de weg nu vrijgemaakt, zo werd van Russische zijde opgemerkt.

Het behoud van de territoriale integriteit van de RF werd door de Russische sprekers van internationaal - dus ook Westers - politiek belang geacht. Aangegeven werd dat alleen een sterk Rusland duurzame stabiliteit zou waarborgen en de conflicten in de voormalige Sovjet Unie tot een oplossing zou kunnen brengen. Opvallend was dat men de toekomst van de RF met enig optimisme tegemoet zag : Het hoogtepunt van de bedreiging van de integriteit van Rusland was in de Russische visie reeds gepasseerd. Daaraan had naar hun mening de nieuwe tendens tot nauwere samenwerking en reïntegratie met de RF in GOS-kader ook bijgedragen. Separatistische bewegingen in Rusland werden (nog) slechts van ondergeschikte betekenis geacht.

De mogelijke gevolgen voor de strijdkrachten van de beëindiging van de rebellie tegen de regering en president begin oktober bleven tijdens de conferentie en de bilaterale besprekingen vrijwel geheel buiten beschouwing. Informeel gaf een vertegenwoordiger van het dagblad van de strijdkrachten "Rode Ster" echter te kennen, dat op korte termijn grote zuiveringen binnen het defensie-apparaat te verwachten waren. Naar zijn zeggen zou maar liefst 25% van de defensietop het veld moeten ruimen. Minister van Defensie [REDACTED] zelf zou aan deze zuiveringen leiding gaan geven.

In dit verband verdient tevens vermelding dat de taak van de Russische strijdkrachten bij de handhaving van de territoriale integriteit en stabiliteit tegenover eventuele toekomstige binnenlandse dreigingen (in de vorm van grootschalige, gewelddadige verstoringen van de openbare orde) in de discussies over de militaire doctrine een voorname rol speelt (zie tevens Militaire Doctrine).

REGIO LENINGRAD

De vertegenwoordiger van de StadsRaad sprak van een stabiele politieke situatie. Rond 3/4 oktober waren enige veiligheidsmaatregelen getroffen. De ontbinding van het Russische parlement werd begin oktober door 74% van de bevolking gesteund, zo was uit een onderzoek gebleken. Twee weken daarvoor was slechts 1/3 van de lokale bevolking voor dit besluit geweest.

Volgens de Russen kenmerkte de regio zich door stabiliteit en goede verhoudingen. Noorwegen (Finnmark) wordt door hen niet (meer) als een bedreiging gezien. Evenmin beschikte Rusland, zo werd beklemtoond, (nog) over militaire middelen waarvan een dreiging kon uitgaan. Zorgen baarde de Russen wel de wat werd genoemd agressieve houding van de zogeheten "Karelian Society" in Finland, die volgens de Russen aanspraken maakt op Russisch (maar voormalig Fins) grondgebied zoals de havenstad Vyborg. De bevelhebber van de Finse luchtmacht is voorzitter van genoemde vereniging.

De Russische gesprekspartners tijdens de conferentie te St. Petersburg bleken slecht geïnformeerd te zijn over lopende samenwerkingsprojecten in het kader van de Noord-Atlantische SamenwerkingsRaad (NASR). Moskou geeft daarover klaarblijkelijk geen informatie en schijnt alles centraal te blijven leiden.

MILITAIRE DOCTRINE

Zowel tijdens de conferentie als bij het bilaterale contact met de Generale Staf is het ontwerp voor een nieuwe Russische militaire doctrine aan de orde gekomen. De doctrine werd een "verbindend tussenelement" tussen het «nationale veiligheidsconcept» en de «militaire strategie» genoemd. Een

probleem is evenwel dat er nog geen «*nationaal veiligheidsconcept*» is. Ook de ontwerp militaire doctrine was tijdens de conferentie nog steeds niet officieel aangenomen. Aanvankelijk was door [REDACTED] aangekondigd dat aanvaarding op 15 oktober in de Russische veiligheidsraad zou plaatsvinden. Door problemen rond de formulering van de rol van de kernwapens en de eventuele binnenlandse taak van de strijdkrachten was er evenwel vertraging opgetreden.

In de ontwerpdoctrine wordt een grootschalig conventioneel of nucleair conflict niet uitgesloten, maar dit *risico* wordt "minimaal" genoemd. Nadrukkelijk is gesteld dat het Westen als een partner wordt gezien. Als grootste ("maximaal") *risico* worden kleinschalige conflicten in de directe nabijheid van Rusland gezien. Voorts wordt in het ontwerp gesproken van het bestaan van een *binnenlands veiligheidsrisico*, dat als "laag" werd omschreven.

Tegenover het risico van het grootschalige conflict (zowel conventioneel als nucleair) stelt de ontwerpdoctrine strategisch-nucleaire strijdkrachten toereikend voor de uitvoering van een afschrikking-strategie². Een agressor zou onder alle omstandigheden moeten kunnen rekenen op een "counter strike". **Rusland zal volgens het ontwerp op het gebied van de conventionele bewapening niet meer streven naar pariteit met het Westen.** (Volgens vertegenwoordigers van het Mindef is dat niet meer mogelijk maar ook onzinnig. In dat verband wordt erop gewezen dat Rusland het CSE-Verdrag nauwgezet zal naleven en de totaalplafonds voor materieel als uitgangspunt van haar defensiebeleid heeft genomen.) Door alleen te spreken over een "counter strike", dat wil zeggen over een situatie waarin Rusland reeds getroffen is door een nucleaire aanval, werd evenwel buiten beschouwing gelaten hoe men denkt te reageren op een grootschalige conventionele aanval. In de ontmoeting op de Generale Staf werd desgevraagd aangegeven, dat het onder de huidige omstandigheden logisch en geloofwaardiger is wanneer Rusland de mogelijkheid open laat om onder bepaalde omstandigheden als eerste kernwapens in te zetten. Door de vertegenwoordiging van de Generale Staf werd dan ook gesteld, dat de rol van de kernwapens in de nieuwe doctrine "anders verwoord zal zijn dan in het Sovjet verleden".

Tegenover het risico van kleinschalige conflicten nabij de Russische grenzen en het als middelgroot gekarakteriseerde risico van het escaleren van zo'n conflict wil Rusland in de betrokken regio's strijdkrachten stationeren, die voldoende groot zijn om een potentiële agressor van gewapend optreden tegen Rusland te weerhouden.

De strijdkrachten worden ontplooid in vier operatief-strategische groeperingen:

West,	bestaande uit Militair District Moskou en Leningrad (MOMD en LEMD)
Zuid,	bestaande uit Militair District Noord Kaukasus (NCMD)
Centraal,	bestaande uit Militair District Volga, Oeral en Siberië (VOMD, URMD en SIMD)
Oost,	bestaande uit Militair District Transbaykal en Verre Oosten (TBMD en FEMD)

Voorts zijn "**operatieve scheepsgroeperingen**" in nabije zeegebieden voorzien.

In de doctrine is voorzien, dat Rusland een luchtverdedigingssysteem zal opbouwen met daarin een aantal zones. Van cruciale betekenis daarbij is een goed Early Warning (EW) systeem (zowel bedoeld voor Early Warning van een aanval uit de ruimte als van luchtaanvallen). Een deel van dit

² In de ontwerpdoctrine wordt echter voor het omschrijven van de Russische afschrikkingstrategie een ander woord gebruikt dan dat wat gebruikt wordt om de nucleaire afschrikking van het Westen aan te duiden. Het Russische woord is letterlijk "weerhouding".

systeem bevindt zich op voormalig Sovjet grondgebied in het "Nabije Buitenland". Door goede internationale regelingen moet dit deel een onderdeel blijven vormen van het Russische EW-systeem.

In de ontwerpdoctrine wordt gesteld dat Rusland nooit als eerste militair geweld zal gebruiken. In oorlogstijd, dat wil zeggen nadat de agressor begonnen is met vijandelijkheden, is het optreden gericht op het voorkomen van het gebruik van massavernietigingswapens, het beperken van de omvang van de oorlog en beëindiging van het conflict op voor de Russische Federatie gunstige voorwaarden.

Opmerkelijk was dat de Russische ontwerp-militaire doctrine in dit verband door vertegenwoordigers van Russische "denk-tanks" ernstig werd bekritiseerd. De doctrine doet in hun visie geen duidelijke uitspraken over (de noodzaak en de aard van) militaire samenwerking met de buurlanden, terwijl anderzijds de Russische veiligheidsbelangen worden geacht zich uit strekken tot aan de voormalige Sovjet staatsgrenzen.

Ten aanzien van de binnenlandse rol van de strijdkrachten werd in de ontwerpdoctrine gesteld, dat de strijdkrachten bereidheid tot "wettig optreden" ter bescherming van de territoriale integriteit en de maatschappelijke orde moeten demonstreren. Dit optreden tegenover een binnenlandse dreiging in de vorm van grootschalige, gewelddadige verstoringen van de openbare orde werd ook als "afschrikking" gekarakteriseerd. Gesteld werd dat dit deel van de doctrine primair de Binnenlandse Strijdkrachten betreft en slechts in mindere mate het Ministerie van Defensie.

Tijdens de besprekingen op de Generale Staf bleek evenwel, dat het Ministerie van Defensie zich blijft verzetten tegen een directe betrokkenheid van de strijdkrachten bij binnenlands politieke conflicten, zoals onlangs bij het conflict tussen [REDACTED] en het parlement het geval was.

Deze terughoudende opstelling van de zijde van de militairen wordt weerspiegeld in de interpretatie door het Ministerie van Defensie van de rol van de krijgsmacht bij de gevechten rond het parlement van begin oktober j.l. De betrokkenheid van eenheden van de strijdkrachten bij de beëindiging van de opstand op 3/4 oktober werd dan ook "verklaard" door erop te wijzen, dat het hier om een "vredeshandhavende operatie" ging die pas werd gestart nadat het conflict het karakter had aangenomen van een gewapende rebelle waar het parlement geen rol meer bij speelde. De fase van de politieke confrontatie was daardoor in de visie van het ministerie voorbij. Het optreden van de strijdkrachten zou "het gevaar van een burgeroorlog hebben voorkomen".

OPBOUW VAN DE STRIJKKRACHTEN

Bij de besprekingen met vertegenwoordigers van de Generale Staf werd verklaard, dat op dit moment moeilijk is te voorzien hoe de Russische strijdkrachten hervormd zullen worden. Dit proces werd overigens aangeduid als "de meest ingrijpende militaire hervorming van alle strijdkrachten". Het is onbekend hoeveel krijgsmachtdelen Rusland uiteindelijk zal kennen en wat hun taken en omvang zullen zijn. Eerdere uitspraken van bevelhebbers of leden van staven van krijgsmachtdelen werden impliciet als voorbarig en zonder officiële status bestempeld. Hieruit kan worden afgeleid dat definitieve besluitvorming nog niet heeft plaatsgevonden. Tijdens informeel overleg werd door de GS-vertegenwoordigers verklaard dat veel duidelijk zal worden als er een definitief einde is gekomen aan de (politieke) onzekerheid in Rusland. Op de vraag hoe groot de toekomstige Russische strijdkrachten in oorlogstijd zullen worden werd geen antwoord gegeven, onder verwijzing naar de onduidelijke algemene situatie in Rusland. Als (maximale) vredessterkte werd het reeds bekende cijfer van 1,5 miljoen man genoemd. De overgang naar een volledig beroepsleger was vooralsnog op economische gronden niet haalbaar.

De defensieplanning was volgens de GS niet tegen het Westen gericht. Indien men de werkelijke krachtsverhoudingen in ogenschouw neemt, zal dat evident zijn, zo werd gesteld. De strijdkrachten worden opgebouwd voor afweer van externe agressie. Met klem werd er door de vertegenwoordigers van de GS op gewezen dat Rusland een grote mogelijkheid blijft en niet op economische grond als een ontwikkelingsland kan worden bestempeld.

DEFENSIEPLANNING EN ECONOMIE

De defensieplanning wordt volgens vertegenwoordigers van het Russische Ministerie van Defensie ernstig bemoeilijkt door de onzekerheid over de verdere ontwikkeling van de economie en het defensiebudget. Momenteel worden begrotingsmiddelen op maand- en kwartaalbasis aan defensie toegewezen. Bij de besluitvorming over militaire doctrine en de opbouw van de Russische krijgsmacht zullen de economische mogelijkheden van het land nadrukkelijk worden meegewogen, zo werd aangegeven. Volgens generaal-majoor [REDACTED] van de Russische Generale Staf was er geen sprake van dat vanwege eventueel noodzakelijke, verdere bezuinigingen op de defensie-uitgaven niet in de behoeften van de Russische krijgsmacht op militair-technologisch gebied zou kunnen worden voorzien. Hoewel het aantal bedrijven in de militair-industriële sector dat met uitvoering van defensie-orders zou worden belast naar zijn zeggen drastisch zal worden gereduceerd, wordt gehoopt (!) dat de afslanking van het militair-industriële complex niet al te drastisch zal uitvallen.

Er werd op gewezen dat politici en de maatschappij zich in ieder geval bewust zijn van de problemen in het defensie-apparaat en dat de wil om te helpen bij het oplossen van de problemen in beginsel aanwezig is.

RUSLAND EN DE NAVO

Hoewel de NAVO werd omschreven als een toekomstige strategische partner, werd de NAVO vooral van militaire zijde ook verweten zich te weinig hebben aangepast aan de nieuwe internationale veiligheidssituatie na de opheffing van het Warschaupact en de desintegratie van de Sovjet Unie. Over de eventuele toetreding van Centraal- en Oost-Europese landen (Hongarije, Polen, Slowakije en Tsjechië) tot de NAVO werd zeer verschillend geoordeeld. Van Generale Staf-zijde werd gesteld, dat een dergelijke uitbreiding voor de genoemde landen militair gezien niet nodig was, aangezien van een Russische dreiging of een militair vermogen om buiten de grenzen te opereren geen sprake meer was. Sommige sprekers keerden zich nadrukkelijk tegen een NAVO-lidmaatschap van genoemde landen (of stationering van buitenlandse troepen op hun grondgebied). Zij verwachtten ook dat een dergelijke uitbreiding van de NAVO vooral ernstige binnenlands politieke gevolgen in Rusland zou hebben. Anderen hadden minder moeite met een uitbreiding van de NAVO met deze vier landen, aangezien daardoor voorkomen zou worden dat tussen deze staten onderling gewapende conflicten zouden uitbreken.

WAPENBEHEERSING

Volgens Russische militaire woordvoerders vormde de naleving van de (wapendestructie-) verplichtingen die voortvloeien uit wapenbeheersingsverdragen (Start, CSE, CW-verdrag) een zware financiële belasting voor de defensiesector. Desondanks zouden de voor dit jaar geldende CSE-verplichtingen vrijwel volledig worden nagekomen, zo werd aangegeven. Dit gold evenwel niet voor de destructietaken met betrekking tot tanks. Om financiële redenen was Rusland niet in staat geweest de industriële destructiecapaciteit voor deze categorie op het noodzakelijke, hoge niveau te brengen.

Rusland had de CSE- en andere verplichtingen op wapenbeheersingsgebied op zich genomen omdat "het het belang van de Europese veiligheid en ontwapening boven het nationale belang heeft gesteld". Op termijn is echter vertraging vooral bij de vernietiging van chemische en nucleaire wapens

nauwelijks te vermijden tenzij Rusland steun ontvangt uit Westen, zo werd gesteld.

Uitdrukkelijk werd gesteld, dat in de defensiebegroting en planning tot dusverre volstrekt onvoldoende middelen waren uitgetrokken om aan alle in genoemde verdragen vastgelegde destructie-verplichtingen te voldoen. Bij ongewijzigd beleid zou met de daartoe toegewezen middelen in de komende tien jaar nauwelijks 2% van de vereiste uitgaven kunnen worden gedekt.

De beperkingen die het CSE-Verdrag aan Rusland oplegt om materieel op de flanken te stationeren, werden echter veelvuldig en uitvoerig bekritiseerd als anachronistisch en onredelijk. De GS stelde dat het **recht** is van Rusland (en de Oekraïne) om net als alle andere landen in Europa haar strijdkrachten naar eigen inzicht te verdelen. De argumenten waren dezelfde als in de brief van Yeltsin aan enkele Europese leiders en in het permanente CSE-overlegorgaan (JCG) in Wenen. Er werd gesteld dat Rusland na het wegnemen van het flankplafond het aantal tanks in LEMD zou willen terugbrengen van 2000 in begin 1993 tot 536 in januari 1995. Tevens werden aanzienlijke, eenzijdige reducties in de Baltische Vloot in het vooruitzicht gesteld. Ook voor Kaliningrad oblast (het deel van Rusland ingeklemd tussen Polen en Litouwen) werden substantiële reducties aangekondigd indien de mogelijkheid zou worden geopend om de daar gelegerde troepen naar NCMD over te brengen. Aangegeven werd dat in de Russische visie Turkije geen reden had zich daarover zorgen te maken aangezien dat land in de Kaukasus-regio over een aanzienlijk militair overwicht zou blijven beschikken. Rusland zou volgens de GS niet meer dan 1000 tanks op de zuidflank willen stationeren tegen 2700 voor Turkije.

VREDESOPERATIES

Een centraal thema tijdens de discussies vormden de vredesoperaties die door Russische militaire eenheden werden uitgevoerd op het grondgebied van de voormalige Sovjet Unie. Van Russische zijde werd aangegeven dat de oplossing van de (etnische) conflicten in de gebieden die grensden aan Rusland of deel uitmaakten van de Russische Federatie van internationaal (en niet enkel Russisch) politiek belang was. Een escalatie van deze conflicten zou immers tot de desintegratie van de betrokken (GOS-) staten kunnen leiden en grote gevaren voor de internationale politieke stabiliteit met zich meebrengen, onder meer in de vorm van wapen- en drugsmokkel en de verspreiding van georganiseerde misdaad en Islamitisch Fundamentalisme. Tegen deze achtergrond werd de effectieve bescherming van de Russische grenzen zelfs voor het Westen van grote betekenis genoemd.

Vertegenwoordigers van Buitenlandse Zaken en Defensie ~~beschuldigden de NAVO ervan de~~ (bijna uitsluitend) door Russische eenheden uitgevoerde vredesoperaties in Moldova, Noord-Kaukasus/Georgië en Tadzjikistan verkeerd te beoordelen. Aan de Russische Federatie zouden in dat kader ten onrechte "imperialistische" doelstellingen worden toegeschreven. Ook werden Russische militairen die bij deze operaties betrokken waren volgens de Russische woordvoerders door de Westerse media valselyk ervan beschuldigd zich te onttrekken aan politieke controle. Van Russische zijde werd daarentegen benadrukt dat de Russische troepen in de betreffende conflictgebieden uitsluitend werden ingezet op verzoek van wettige regeringen van de betreffende landen.

Door Russische civiele en militaire functionarissen werd vooral het grote belang van de (formeel in GOS-verband uitgevoerde) vredesoperatie in Tadzjikistan onderstreept. Door de Russische eenheden in Tadzjikistan werden niet alleen de grenzen van het GOS beschermd, maar ook een effectieve barrière opgeworpen tegen het Islamitisch Fundamentalisme en de groeiende drugshandel vanuit de buurlanden via Tadzjikistan naar het Westen. Met enige bitterheid werd vastgesteld, dat de VN noch het Westen deze vredesoperaties financieel weten te ondersteunen.

Desondanks viel er tijdens de conferentie ook Russische kritiek te beluisteren op de vredesoperaties. Zo werd er door vertegenwoordigers van civiele "denk-tanks" op gewezen dat deze (Russische) vredesoperaties een sterk geïmproviseerd karakter droegen, waaraan vrijwel uitsluitend ad-hoc besluiten van twee of meer betrokken regeringen ten grondslag lagen. Een wettelijke basis voor de vredesoperaties in het GOS en de Russische bijdragen daaraan ontbrak nog steeds. Ook was van een politieke (internationale) controle over de operaties geen sprake noch van enigerlei politieke verantwoordingsplicht voor de daaraan deelnemende landen.

VEILIGHEIDSBELEID

Ten aanzien van de vraag of Rusland een consistent en centraal geleid veiligheidsbeleid voert waren verschillende geluiden te horen.

Het **Ministerie van Buitenlandse Zaken** stelde dat beweringen dat andere instanties (in het bijzonder het Russische Ministerie van Defensie) een eigen buitenlands en veiligheidsbeleid zouden voeren in het zogenaamde Nabije Buitenland (=ex-USSR) niet correct waren. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken zelf had steeds overal de leiding, zowel in de betrekkingen met de landen in de Kaukasus, als in Transdnestrië (Moldova) en Tadzjikistan, aldus het MinBuZa. De militairen hadden steeds een ondergeschikte positie tegen de diplomaten.

Op het **Ministerie van Defensie** werd tegengesproken dat Rusland geen consistent veiligheidsbeleid zou voeren. De argumenten die werden gebruikt om dat te onderbouwen, wezen echter eerder op het tegendeel. Gesteld werd dat Rusland een "wet op de veiligheid" kende, waarin is geregeld dat de coördinatie van het veiligheidsbeleid door de veiligheidsraad wordt verzekerd. Er werd evenwel toegegeven dat de veiligheidsraad een orgaan was dat zich nog moest ontwikkelen. Voorts werd er door het Mindef op gewezen dat een zogenaamd "concept voor de buitenlandse politiek van Rusland" was aanvaard die als basis zou (moeten) dienen voor het politieke deel van de militaire doctrine. Tevens werd aangegeven dat andere belangrijke documenten op het gebied van de veiligheidspolitiek, zoals het "nationale veiligheidsconcept" en de daarbij aansluitende militaire doctrine nog in ontwikkeling waren. Het Russische Mindef noemde in de uiteenzetting over deze problematiek geen enkele keer het Russische Ministerie van Buitenlandse Zaken als de centrale coördinerende instantie.

Door vertegenwoordigers van de **Russische veiligheidsraad** werd gesteld dat zij het belangrijkste orgaan op het gebied van nationale veiligheid zijn. Volgens hen werden daar de belangrijke beslissingen genomen.

Opmerkelijk waren de verklaringen van een vertegenwoordiger van de Georgische ambassade te Moskou. Hij zei dat niet alleen de Abchazische separatisten in zijn land maar ook elders in het GOS separatistische bewegingen door Rusland werden gesteund. In eigen land bestreed Rusland daarentegen separatisme. In het Russische optreden tegenover Georgië was duidelijk gebleken, dat verschillende Russische instanties los van elkaar handelden, aldus de Georgiër; ook traden daar instanties op die eigenlijk niets met de crisis in Georgië te maken zouden mogen hebben.

Tal van wetenschappelijk medewerkers van Russische civiele "denktanks" lieten zich kritisch uit over het gebrek aan consistentie en visie in het denken over nationale veiligheid van de Russische autoriteiten. Er werd onder meer gesteld dat Rusland nog steeds niet weet wat haar nationale belangen zijn en dat het bovendien nog steeds onmogelijk is om daarover een brede consensus te vinden. Voorts werd gesteld dat de nieuwe militaire doctrine in feite een opgepoetste Sovjet doctrine was en als propaganda-document kon worden omschreven, waarin veiligheid "autarkisch" wordt benaderd en onvoldoende gezocht werd naar bondgenoten. Een belangrijk punt van kritiek was dat Rusland

onvoldoende nagedacht heeft over de wijze waarop het vorm wenst te geven aan de relaties met de andere GOS-landen; dat wel zeggen, met landen waarvan de Russische autoriteiten in koor stellen dat de RF daar bijzondere veiligheidsbelangen heeft liggen.

BINNENLANDSE TROEPEN

De bevelhebber van de Binnenlandse Troepen, tevens 1e plv. minister van Binnenlandse Zaken, kolonel-generaal [REDACTED], benadrukte de grote rol van de Binnenlandse Troepen bij het zeker stellen van de stabiliteit en territoriale integriteit van de RF. Met name het als effectief omschreven optreden van deze Troepen bij het herstel van de orde in de (tot Rusland behorende) Noordelijke Kaukasus kreeg daarbij veel aandacht. Aangezien de Binnenlandse Troepen niet omvangrijk genoeg waren om in alle potentiële conflictgebieden effectief te kunnen optreden, diende de politieke stabiliteit volgens [REDACTED] echter primair met politieke (en economische) middelen te worden gewaarborgd. Een goed functionerende economie was in zijn ogen uiteindelijk de voorwaarde voor handhaving van de integriteit van het Russische federatieve staatsverband. In dit verband sprak hij in positieve bewoordingen over de Volksrepubliek China. Daar waren economische hervormingen aan politieke veranderingen voorafgegaan, terwijl in de RF het omgekeerde had plaatsgevonden. Op korte termijn heeft de staat in ieder geval een sterke arm nodig in de vorm van Militia (=politie), Openbaar Ministerie, de Binnenlandse Troepen en uiteindelijk ook de strijdkrachten van het Mindef.

[REDACTED] ontkende dat de Binnenlandse Troepen bij de gevechten met de opstandelingen rond de TV-toren en elders in Moskou op 3 en 4 oktober j.l. hun taken niet goed hadden uitgevoerd. Geen moment had men naar zijn zeggen de controle over de Binnenlandse Troepen verloren. Wel moesten volgens [REDACTED] uit de gebeurtenissen op deze twee dagen lessen worden getrokken voor wat betreft de coördinatie met de reguliere strijdkrachten. Tussen deze strijdkrachten en de Binnenlandse Troepen is overigens duidelijk sprake van een groeiende rivaliteit.

De voornaamste taken van de Binnenlandse Troepen die onder het Ministerie van Binnenlandse Zaken vallen, zijn volgens [REDACTED] het bewaken van belangrijke staats- en maatschappelijke objecten, het handhaven van de openbare orde, en het gevangeniswezen. Met uitzondering van een klein detachement op het kosmodrome Baykanur in Kazachstan bevinden alle Binnenlandse Troepen zich in de Russische Federatie.

Recent zijn bij de Binnenlandse Troepen de activiteiten gericht op het handhaven c.q. herstellen van de openbare orde toegenomen. Dit was mogelijk door het terugbrengen van bewakingstaken. Momenteel wordt gewerkt aan een meer professioneel apparaat, maar voor de komende 2-3 jaar zal het merendeel van het personeel uit dienstplichtigen blijven bestaan. De omvang van de Binnenlandse Troepen bedroeg 230.000 man. Volgens [REDACTED] was er echter sprake van personeelstekorten waardoor *de speciale gemotoriseerde eenheden*, de eenheden die het meest geschikt zijn als snel inzetbare troepenmacht voor crisisbeheersingsoperaties in eigen land, slechts op 20% van de geautoriseerde sterkte van 50.000 man waren. Als gewenste sterkte van deze eenheden gaf hij op 90.000-100.000 man.

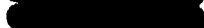
De Binnenlandse Troepen zijn volgens [REDACTED] momenteel in staat om in twee grotere crises tegelijk te opereren. [REDACTED] wees aan de hand van twee voorbeelden in de Noord-Kaukasus op het grote voordeel van snel preventief optreden tegen separatistische bewegingen en het grote nadeel van een vertraagde reactie, en suggereerde daarmee dat in toekomst het voornemen bestaat om separatistische acties in de kiem te smoren.

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-GravenhageAan:

- Zie verzendlijst

Telefoon -
Telefax -

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		Dis/93/153/3675	09 December 1993

Onderwerp: CVIN-bijdrage

1. In bijlage bied ik U aan de MID-bijdrage ten behoeve van de CVIN-vergadering van 16 december 1993. De bijdrage bestaat uit een analyse van de onlangs goedgekeurde Russische militaire doctrine.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze,
Hoofd Afdeling Inlichtingen
Kolonel - KLuBijlagen
eenBezoekadres
Kalvermarkt 28
's-GravenhageDoorkiesnummer

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

Verzendlijst behorende bij brief nr. DIS/93/153/3675 d.d. 09
December 1993

Aan:

Exemplaar nr.:

Voorzitter CVIN	1
Hoofd BVD t.a.v. dhr [REDACTED]	2
BuZa/DAV	3
Plv. DGPZ BuZa/AMAD t.a.v. Mr. [REDACTED]	4
Plv. Hoofd MID/KM	5
Plv. Hoofd MID/KL	6
Plv. Hoofd MID/KLu	7

Intern:

MID-Archief	8
MA-D/Administratie en tevens roulatie exemplaar	9

voor: HMID
HAI
HMA
HPEA
Bureau MA
Bureau PEA

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGENDIENST

AFDELING INLICHTINGEN

Den Haag 18 november 1993

DE RUSSISCHE MILITAIRE DOCTRINE VAN NOVEMBER 1993

INLEIDING

1. Op 2 november aanvaardden de Russische president en de Russische Veiligheidsraad «*de grondslagen van de militaire doctrine van de Russische Federatie*». Daarmee kwam een einde aan een slepende en chaotisch verlopende discussie van anderhalf jaar.
2. Hoewel de integrale tekst van de nieuwe militaire doctrine niet is vrijgegeven voor publicatie, is door het Russische persbureau ITAR-TASS op 18 november een zeer uitgebreide samenvatting gepubliceerd. Over de inhoud zijn verder briefings en persconferenties gegeven door Minister van Defensie [REDACTED] de 2e Secretaris van de Russische Veiligheidsraad [REDACTED], en door [REDACTED] adviseur van de 1e Plv Minister van Defensie [REDACTED].
3. In de USSR was de doctrine «*het geheel van officieel aanvaarde opvattingen over het wezen, doelen en aard van een mogelijke toekomstige oorlog, over de voorbereiding daarop en over de wijze van oorlogsvoering*». De Sovjet militaire doctrine bestond niet als één document. Zij behandelde vrijwel uitsluitend het militaire aspect van veiligheid en was sterk op oorlogsvoorbereiding gericht. Omdat er een communistische staatsideologie was en een centraal geleide planeconomie konden politieke en economische vraagstukken vrijwel geheel buiten beschouwing worden gelaten.
4. Het Russische Ministerie van Defensie had na het uiteenvallen van het Sovjet Leger behoefte aan duidelijkheid over de toekomst van de nieuwe Russische Strijdkrachten. Deze behoefte werd overigens ook algemeen door de Russische politiek erkend. Het Ministerie moest immers tegen de achtergrond van een massale terugtrekking en de daarmee gepaard gaande hergroeperingen alsmede met de in 1992 in gang gezette reducties en bezuinigingen beginnen met de opbouw van een eigen Russische defensie. Geheel in de Sovjet traditie werd daarbij duidelijkheid gezocht in de vorm van een militaire doctrine.
5. Het Ministerie van Defensie was reeds in mei 1992 met een ontwerpdoctrine gekomen. Die werd echter niet aanvaard, waarschijnlijk omdat de Verenigde Staten en de NAVO in nauwelijks verholde termen als dreiging werden voorgesteld en vanwege de bepaling dat de Russische strijdkrachten de opdracht hadden om etnische Russen in andere staten van de ex-USSR te beschermen. In de discussies over volgende ontwerpen bleken de tegenstellingen tussen parlement en president en tussen de betrokken ministeries (Defensie, Buitenlandse Zaken, Veiligheid, Binnenlandse Zaken) steeds een onoverkomelijke hindernis. De discussies werden ernstig bemoeilijkt doordat door het wegvallen van de communistische staatsideologie en centrale planeconomie een duidelijk politiek en economisch kader ontbrak. Dat kader had volgens plan moeten worden gegeven in een «*Nationaal Veiligheidsconcept*»¹. Het bleek evenwel twee jaar lang onmogelijk tot algemeen aanvaarde definities van Russische nationale belangen te komen. Men kon het ook niet eens worden over principiële kwesties als wat voor beleid te voeren tegenover de rest van de voormali-

¹ Pogingen om zo'n concept op te stellen, met name ondernomen door luchtmaarschalk Shaposhnikov tijdens diens korte verblijf op de post van secretaris van de Russische Veiligheidsraad in juli 1993, liepen echter op niets uit.

ge Sovjet Unie (het Nabije Buitenland) of hoe het Westen te zien: bondgenoot, partner of concurrent?

6. Pas toen het parlement als politieke factor was geëlimineerd bleek de weg vrij voor de aanvaarding van de eerste Russische militaire doctrine, en toen nog alleen omdat de logische volgorde van besluitvorming werd omgedraaid en er een doctrine kwam voordat er een «*Nationaal Veiligheidsconcept*» was.

7. Deze beslissing van president [REDACTED] om de militaire doctrine goed te keuren moet waarschijnlijk worden gezien als een stap om de defensieleiding eindelijk enig houvast te geven voor de defensieplanning en het in de afgelopen anderhalf jaar gevoerde defensiebeleid te sanctioneren. De doctrine kan niet gezien worden als het document waarin Rusland haar integrale veiligheidsbeleid vastlegt, het betreft hier uitsluitend het militaire element van dit beleid.

INHOUD VAN DE DOCTRINE

8. De militaire doctrine is opgebouwd uit de delen: voorwoord; een politiek deel waarin politieke uitgangspunten uiteen worden gezet; een militair deel², waarin uitgangspunten van de opbouw van de strijdkrachten worden genoemd; een militair-technisch en economisch deel, dat het kader aangeeft voor de militaire-technische taken, met inbegrip van de richtlijnen voor de defensie-industrie en de samenwerking op dit gebied met het buitenland; en conclusie.

9. In het POLITIEKE DEEL wordt gesteld dat de militaire veiligheid van Rusland primair afhangt van succesvolle politieke en economische hervormingen en van de relaties met het buitenland, in het bijzonder de buurlanden en andere grootmachten. Er staat verder dat Rusland geen enkel ander land als vijand beschouwt en haar strijdkrachten uitsluitend tegen een ander land zal inzetten ter zelfverdediging of ter verdediging van haar bondgenoten. Voorts kunnen de strijdkrachten gebruikt worden voor vredesoperaties, onder meer onder de vlag van de Verenigde Naties, andere collectieve veiligheidsorganen of op basis van overeenkomsten met andere staten, in het bijzonder in GOS-kader.

10. In dit deel zijn verder de taken van de staat bij het garanderen van de militaire veiligheid vastgelegd. Die zijn in vreedstijd onder meer:

- "het defensiepotentieel van het land op een niveau handhaven dat adequaat is voor de bestaande en potentiële militaire dreigingen, rekening houdend met de economische mogelijkheden van het land en de beschikbare menselijk hulpbronnen" ;
- "de kwalitatieve vervolmaking van de Strijdkrachten...en het waarborgen van de inzetbaarheid en het mobilisatievermogen.." ;
- "het met prioriteit toewijzen van middelen ten gunste van voor de veiligheid en de ontwikkeling van de economie van het land meest veelbelovende ontwikkelingsprojecten." ;

Verder heeft de staat tot taak:

- "het garanderen van de gereedheid van leidinggevende staatsorganen en de economie van het land voor een mobilisering van krachten en middelen tijdens een periode van dreiging en in oorlogstijd ten behoeve van de vervulling van defensietaken".

Verder wordt in de doctrine ook aandacht besteed aan de "sociale bescherming" van militairen en ex-militairen, waarmee bedoeld wordt op de noodzaak om hun huisvestingsproblemen op te lossen en hun salarissen op een redelijk niveau te houden.

commentaar: De verklaring dat de nieuwe militaire doctrine is gebaseerd op het "werkelijke politieke, economische en militaire potentieel" van Rusland en de opsomming van de taken van de staat jegens de strijdkrachten zijn nieuw. Het eerste geeft aan dat men zich

² In het Sovjet verleden werd dit het militair-technische deel genoemd.

bewust is van de economische grenzen aan de defensie-inspanning. Het feit dat militaire ontwikkelingsprojecten tevens het "meest veelbelovend" moet zijn voor de ontwikkeling van de economie het land, verdient in dit verband de aandacht. Hieruit kan worden afgeleid dat de defensieleiding niet zonder meer voorrang eist bij de toewijzing van de beschikbare fondsen.

De opsomming van de taken van de staat moet gezien worden als een poging van het Ministerie van Defensie om een niveau van de defensie-inspanning zeker te stellen dat de modernisering van de strijdkrachten mogelijk maakt, en in ieder geval nieuwe defensiebezuinigingen, die deze modernisering zouden treffen, zoveel mogelijk verhindert. Dit moet ook gezien worden tegen de achtergrond van de zeer forse defensiereducties van de afgelopen jaren. Door het Ministerie van Defensie en de Russische Veiligheidsraad is gesteld dat de defensie van Rusland een zaak van het hele land is en niet alleen van de strijdkrachten. Derhalve wordt een "automatische" achterstelling van de defensiesector, waarvan in de visie van de militairen in het recente verleden sprake is geweest, niet aanvaardbaar geacht.

11. In de doctrine is verder aangegeven dat de reguliere strijdkrachten ook ingezet kunnen worden in het binnenland. Daarbij zal door "afzonderlijke formaties" steun worden verleend aan de troepen, die normaliter een binnenlandse opdracht hebben zoals de «*Grenstroepen*» en de «*Binnenlandse Troepen*», alsmede aan en de politie. Volgens [redacted] is voor het eerst het begrip "binnenlandse dreiging" gedefinieerd. De strijdkrachten en andere troepen van de Russische Federatie kunnen alleen worden ingezet (1) wanneer nationalistische en separatistische groepen bij hun activiteiten geweld gebruiken en een bedreiging vormen voor de Russische (territoriale) integriteit, (2) wanneer pogingen worden ondernomen om het grondwettelijk systeem met geweld omver te werpen, (3) wanneer nucleaire faciliteiten worden aangevallen of (4) wanneer illegale gewapende formaties worden opgericht.

Commentaar: Met deze formulering is ook het optreden van eenheden van de reguliere strijdkrachten op 3/4 oktober j.l. tegen het Russische parlement door de defensieleiding gerechtvaardigd als een niet-politieke actie die in feite te rubriceren valt onder voornoemde scenario's 1 en 2.

12. Een belangrijke element in het politieke deel van de nieuwe Russische doctrine is de verklaring dat de kernwapens primair als "een politiek afschrikkingsmiddel ter voorkoming van agressie" worden gezien. Om deze strategie geloofwaardig te maken sluit Rusland -in tegenstelling tot voorheen de USSR- niet uit dat het als eerste kernwapens zal inzetten. Daarbij moet evenwel worden aangetekend dat het beginsel om nooit als eerste kernwapens in te zetten, zuiver declaratoir was en geen enkele militaire betekenis had. Door Rusland is nu aangegeven dat een eerste inzet van kernwapens mogelijk is tegen kernwapenmogendheden of tegen landen die daarmee geallieerd zijn, wanneer de Russische Federatie of haar bondgenoten worden aangevallen. In feite heeft dit betrekking op de NAVO, China en eventueel de Oekraïne, indien Kiev kernwapens zou behouden.

13. Deze formele toekenning van een nieuwe rol aan de kernwapens hangt nauw samen met de impliciet in de doctrine gemaakte beleidskeuze dat Rusland niet meer streeft naar conventionele pariteit met de NAVO³. Rusland stelt nu tegenover een "worst case", waarin zij wordt aangevallen door de NAVO en/of China, een naar verhouding goedkope afschrikkingsstrategie met strategische kernwapens.

³ Door vertegenwoordigers van het Russische Ministerie van Defensie is overigens ook expliciet gesteld dat deze beleidskeuze is gemaakt. Daarbij werd, onder verwijzing naar de economische situatie en het CSE-Verdrag, gesteld dat Rusland hoe dan ook niet tot pariteit met de NAVO in staat zou zijn.

commentaar: Door de overgang naar een nucleaire afschrikkingsstrategie heeft het Russische defensiebeleid aan geloofwaardigheid gewonnen. Een belangrijke consequentie is verder dat de voorstanders van een omvangrijke conventionele legermacht in Rusland het voornaamste argument uit handen is genomen, omdat nu formeel niet langer kan worden gesteld dat Rusland in staat moet zijn om een aanval van een andere grote mogendheid/alliantie met uitsluitend conventionele middelen af te slaan. Daardoor wordt het steeds waarschijnlijker dat Rusland zal afzien van het opzetten van een grote (mobilisabele) strategische reserve en een zeer omvangrijk industrieel mobilisatiepotentieel. De keuze om de verklaring nooit als eerste kernwapens in te zetten niet van de Sovjet Unie over te nemen, vloeit mede voort uit de sterk verlaagde defensie-inspanning van Rusland.

14. In geval van oorlog wordt als taak van de staat genoemd de agressie af te weren en de tegenstander zodanig gevoelige schade toe te brengen dat deze gedwongen wordt verdere vijandelijkheden te staken op voorwaarden, die overeenkomen met de Russische belangen.

commentaar: In het Sovjet verleden werd als taak genoemd de tegenstander zodanige vernietigende slagen toe te brengen dat deze niet meer in staat was om de oorlog voort te zetten.

15. In het MILITAIRE DEEL van de doctrine wordt gesteld dat de dreiging van een nucleaire of conventionele wereldoorlog niet geheel is verdwenen en ook niet zal verdwijnen, maar wel aanzienlijk kleiner is geworden. Het grootste en toenemende gevaar voor de vrede en stabiliteit vormen kleinschalige conflicten, door de Russen aangeduid als «*locale en regionale oorlogen*».

commentaar: Deze dreigingsanalyse wijkt nauwelijks af van die uit het recente Sovjet verleden.

16. De conventionele strijdkrachten van de Russische Federatie hebben in de nieuwe doctrine in de eerste plaats de taak kleinschalige conflicten in de onmiddellijke nabijheid van Rusland te voorkomen door in voldoende mate aanwezig te zijn in regio's met een dergelijk risico, om zo potentiële agressors af te schrikken. Als ze echter toch in een «*locale of regionale oorlog*» worden ingezet, zal hun optreden gericht zijn op een snelle indamming van het conflict en vervolgens op de vroegst mogelijk beëindiging ervan. Uitvoering van deze taken berust bij de eenheden van de «*dekkingsstroepen*» aan de grens en bij de «*mobiele troepen*», de snel inzetbare eerste reserve. Beide elementen zullen in verband daarmee reeds in vreedetijd een hoge inzetbaarheid kennen. Met name met het doel «*locale en regionale oorlogen*» te voorkomen en te bestrijden worden de strijdkrachten in vreedetijd ontplooid in vier operatief-strategische groeperingen:

West,	bestaande uit de Militaire Districten Moskou en Leningrad;
Zuid,	bestaande uit het Militaire District Noord-Kaukasus;
Centraal,	bestaande uit de Militaire Districten Volga, Oeral en Siberië;
Oost,	bestaande uit de Militaire districten Transbaykal en Verre Oosten.

Voorts zijn "operatieve scheepsgroeperingen" in nabije zeegebieden voorzien. Nieuw in de militaire doctrine (maar niet nieuw in Russische defensiewetgeving en in het Sovjet verleden reeds decennia een feit) is het noemen van de mogelijkheid om Russische troepen in het buitenland te stationeren.

commentaar: Op grond van deze taakstelling, de stationeringsmogelijkheid in het (Nabije) buitenland en de inzet van Russische troepen in het kader van vredesoperaties in het GOS is door sommige waarnemers afgeleid dat de doctrine een "Russische Monroe-doctrine" bevat. Daarvoor zijn evenwel geen aanwijzingen. In de doctrine wordt gesteld dat militair optreden alleen zal plaatsvinden ofwel (1) tegen landen die vijandelijkheden zijn begonnen tegen Rusland of tegen een van haar bondgenoten, ofwel (2) bij vredesoperaties in VN-kader c.q. op basis van internationale overkomsten. Er is geen sprake van dat

Rusland **openlijk** zich het recht voorbehoudt om eenzijdig in andere landen, in het bijzonder in het Nabije buitenland, militair in te grijpen om haar belangen veilig te stellen.

17. Daarnaast moeten de conventionele strijdkrachten volgens de nieuwe doctrine ook in staat zijn tot "meer grootschalig optreden". Daarbij moeten de «*dekkingstroepen*» en de «*mobiele troepen*» de mobilisatie en ontplooiing van de «*reserve van het Hoogste Opperbevel*» mogelijk maken. In de militaire doctrine staat dat bij het afweren van een agressie de troepen de meest effectieve vorm van optreden zullen kiezen. Zij zullen daarom zowel in verdedigend als aanvallend optreden worden geoefend.

commentaar: Door [REDACTED] is verklaard dat als een tegenstander eenmaal met een agressie is begonnen de "wetten van het gevecht" van toepassing zijn. De Russische militaire leiding moet dan geheel vrij zijn om -voor het bereiken van de strategisch doelen- die vormen van optreden te kiezen, die vanuit een zuiver militair gezichtspunt de beste zijn. Er mogen daarbij geen politieke restricties gelden. Hiermee zet de huidige defensie-leiding zich nadrukkelijk af tegen de lippendienst die de vorige (Sovjet) politieke en militaire leiding beleed aan het idee dat in de training en het optreden van de strijdkrachten het zwaartepunt zou moeten liggen op de verdediging.

In de toelichtingen bij de nieuwe doctrine werd geen duidelijkheid gegeven over de omvang toekomstige conventionele strijdkrachten. Wel werd gesteld dat de reductie zullen doorgaan tot de "voorgeschreven niveaus". Het is evenwel niet zeker of daarmee alleen gerefereerd wordt aan het CSE-Verdrag of dat daarmee ook bedoeld wordt op de bepaling in de Russische «*Wet op de Defensie*» dat de strijdkrachten per 1 januari 1995 niet groter mogen zijn 1% van de Russische bevolking (= 1,5 miljoen). Tijdens de presentatie van de nieuwe doctrine keerde Minister van Defensie [REDACTED] zich tegen deze wet en in het bijzonder tegen deze bepaling. Een van zijn kritiekpunten daarbij was echter dat de wet onvoldoende rekening hield met de economische beperkingen van Rusland, hetgeen eerder duidt op een keuze voor een minder grote krijgsmacht.

18. In het MILITAIR-TECHNISCH DEEL wordt als hoofddoel voor de Russische staat genoemd de strijdkrachten tijdig en in voldoende mate te voorzien van effectieve wapensystemen. Daarbij moet echter ook rekening worden gehouden met de wetenschappelijke, technische en economische mogelijkheden van het land. Prioriteit wordt toegekend aan de productie van C3I-systemen, strategische waarschuwingssystemen, precisie-wapens en EOVS-systemen. In de militair-technische samenwerking met het buitenland wordt voorrang gegeven aan de samenwerking met de overige GOS-landen. Als doel daarvan wordt opgegeven het versterken van de militair-politieke positie van Rusland in de wereld en het verwerven van harde valuta-inkomsten door export van conventionele wapensystemen. De wapenexport mag echter volgens de doctrine niet in strijd zijn met internationale overeenkomsten noch bijdragen tot instabiliteit.

commentaar: Met de gestelde militair-technische prioriteiten worden eerder bekendgestelde beleidsdoelstellingen van de defensieleiding herhaald. In de praktijk zal de doctrine naar verwachting weinig gevolgen hebben voor lopende militaire (productie) programma's en vooral al bestaande defensieplannen (zoals voor de modernisering van de strategisch-nucleaire bewapening en de formering van mobiele troepen) legitimeren. Het aangekondigde exportbeleid bevat geen nieuws.

CONCLUSIE/VOORUITZICHTEN

19. Rusland heeft nog voordat het land haar nationale veiligheidsbeleid heeft weten vast te leggen een militaire doctrine gekregen. In de doctrine wordt gesteld dat de militaire veiligheid van Rusland primair afhangt van succesvolle politieke en economische hervormingen en van de relaties met het buitenland, in het bijzonder de buurlanden en andere grootmachten. In het verleden werd door de USSR militaire veiligheid gezocht in een overmaat van militaire macht, zonder oog te

hebben voor de negatieve politieke en economische effecten van zo'n defensie-inspanning. Daarmee wordt onderstreept dat de Russische Federatie ook op het gebied van defensie breekt met het Sovjet verleden.

20. Op het strategische niveau zal de militaire veiligheid primair worden gegarandeerd door strategisch-nucleaire strijdkrachten waarbij gekozen is voor een afschrikkingsstrategie. Er wordt niet gestreefd naar pariteit met het Westen op het terrein van de conventionele strijdkrachten. De conventionele strijdkrachten hebben als belangrijkste taak de Russische Federatie te beschermen tegen de dreiging van «*locale en regionale oorlogen*», die als de grootste en nog steeds toenemende bedreiging voor de vrede en de stabiliteit worden gezien.

21. In de doctrine wordt het streven vastgelegd om een modern uitgeruste, flexibele en snel inzetbare krijgsmacht op te zetten, waarin het personeel adequaat wordt betaald. Dit is indicatief voor het feit dat ook de strijdkrachten hun plaats in de nieuwe Russische staat moeten bevechten. De discussies over de prioriteit, die aan de defensie-inspanning moet worden toegekend, zijn echter nog niet afgerond.

22. In de praktijk zal de doctrine tot weinig veranderingen leiden in het korte termijn defensiebeleid. Voor de lange termijn geeft de militaire doctrine slechts zeer algemene richtlijnen voor de ontwikkeling van de Russische krijgsmacht(delen). Zij biedt waarschijnlijk geen definitieve oplossing voor de binnen het Ministerie van Defensie bestaande meningsverschillen over de exacte invulling van het lange termijn defensiebeleid, temeer daar de militaire doctrine ook geen indicatie geeft over belangrijke zaken als de omvang van de defensie-inspanning die op veiligheidspolitieke gronden door de defensieleiding noodzakelijk en in economische termen verantwoord wordt geacht.

23. Verder ontbreekt in de doctrine, zoals gezegd, een veiligheidspolitieke basis. De nieuwe doctrine moet als niet meer dan een eerste aanzet tot een meer vastomlijnd Russische veiligheidsbeleid worden gezien. Besluitvorming hierover in Rusland zal nauw samenhangen met de besprekingen met de NAVO over een "strategisch partnerschap" tussen de Alliantie en de Russische Federatie, en het overleg in CVSE-kader over de recente Russische voorstellen, o.m. inzake het voorkomen en oplossen van conflicten in het CVSE-gebied.